

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	14, Reiponkatu 18
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-8-50
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-8
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Reiponkatu 18
9. Omistajatyyppi	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1890 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), iso umpikuisti/laajennus ehkä 1920-luvulta (tyylipiirteiden perusteella), 1890 ja 1895 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1, kellariin sisäänkäynti nurkkakuistin alta?
Perusta	lohkokivet, porakivet, kadun puolella pohjoispäädyssä perustus peitetty betonilla
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	vaakalaudoitus, pihasiivessä muuta rakennusta kapeampi lauta
Ulkovärit	vaalean harmaa, valkoinen listoitus
Ikkunat	vanhat T-ikkunat palkistokehyksin, kadun puolella kehys on leveämpi ikkunan yläosassa, haukkaikkunat rakennuksen eteläosassa
Erityispiirteet	Nurkissa pilasterit, joissa nauhaharkotettu ala- ja yläosa, joiden välissä lista, pieni kapiteeli Kadun varressa on kaksi toisissaan kiinni olevaa rakennusosaa, joiden katto on hieman eri kulmassa ja pohjoisosa runkosyvyydeltään kapeampi. Eteläisemmässä rakennusosassa on pihan puolella poikittainen, harjakattoinen laajennus, jonka kautta on sisäänkäynti rakennukseen. Laajennuksen kulmissa on pyöristetyt listat. Pohjoisempaa rakennusosaa on myös laajennettu siipiosalla pihan suuntaan. Siipiosa koostuu kahdesta eri rakennusosasta, joista itäisempi on runkosyvyydeltään kapeampi ja korkeudeltaan matalampi. Pihan kulmauksessa on mutterikuisti aumakatolla. Kuistille on parillinen vanha peiliovi, jonka päällä on pieniruutuinen ikkuna. Pihasiivessä on kolmas

Aihe	Inventoitu tieto
	sisäänkäynti pienen harjakattoisen umpikuistin kautta. Ovi on vanha peiliovi.

Muuta**Rakennus 2, talousrakennus (tontin perällä)**

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varastona, tyhjillään
Alkuperäinen käyttö	lato, varasto
Rakennusaika / ajoitus	ennen 1950-lukua
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2
Perusta	nurkkakivet (painuneet ja kasvillisuuden peitossa)
Runko	rankorakenne
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	pystylauditus
Ulkovärit	keltamulta
Ikkunat	-
Erytispiirteet	pariovi ja ovi, parioven päällä luukku ylisille

Muuta**Rakennus 3, talousrakennus (tontin pohjoislaidalla)**

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	aitta
Nykyinen käyttö	pikkuaitta
Alkuperäinen käyttö	aitta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku? hirsissä siirtomerkkejä
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2
Perusta	nurkkakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	-
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	pieni 4-ruutuinen
Erytispiirteet	ikkunan yllä aukko yläkertaan, ovi päädyssä Nurkissa vuorilaudat, joiden yläpäässä pienet kapiteelit

Muuta**Rakennus 4, talousrakennus (tontin etelälaidalla)**

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	tyhjillään

Aihe	Inventoitu tieto
Alkuperäinen käyttö	navetta, lantala, liiteri, huussi
Rakennusaika / ajoitus	ainakin osittain 1800-luku, ennen 1950-lukua
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluvu	1
Perusta	nurkkakivet (painuneet ja kasvillisuuden peitossa), osin maanvarainen
Runko	ranko, hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta) kolmiorimoin
Vuoraus	vuoraamaton, pystylaudoitus, vaakalaudoitus
Ulkovärit	keltamulta, maalaamaton, valkoinen listoitus
Ikkunat	pienet yksiaukkoiset ikkunat, pieni 4-ruutuinen ikkuna
Erityispiirteet	Rakennus koostuu useammasta rakennusosasta. Päädyissä on hirsirakenteiset rakennusosat ja niiden välissä rankorakenteinen rakennusosa. Lähempänä asuinrakennusta rakennuksen länsipäädyssä on liiteri, välissä on ollut lantala ja itäpäädyssä navetta.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850- ja 60-luvuilla merimies ja työmies.

Vuoden 1915 kartassa tontin asuinrakennukset näkyvät nykyisessä laajuudessaan pihasiiven pientä umpikuistia lukuun ottamatta. Kartassa näkyy myös tyylipiirteidensä vuoksi 1920-luvulle ajoittuva asuinrakennuksen eteläosan iso kuisti/laajennus. Asuinrakennuksen ja pikkuaitan välissä on ollut kartan mukaan muita aittahuoneita ja navetan itäpuolella siinä kiinni oleva rakennus. Lantala navetan ja liiterin välissä on ollut runkosyvyydeltään nykyistä suurempi.

Pikkuaitta ja entinen navetta on kengitetty 2000-luvulla ja asuinrakennusta ollaan parhaillaan kunnostamassa.

Pihalla on runsaasti kasvillisuutta. Tontin pohjoislaidalla on iso tammi ja etelälaidalla iso lehmus. Pihalla on myös kasvimaata.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Reiponkadun varrella kohteen läheisyydessä on useita muita vastaavia pihapiirejä ja katunäkymä on yhtenäinen.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä kadun varren osalta. Pikkuaitta, tontin perällä oleva talousrakennus ja tontin eteläreunan talousrakennus on suojeltu sh-merkinnällä (Akm 90, 3.5.1984).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia yhtä hyvin alkuperäisen luonteensa ja monipuolisen rakennuskantansa säilyttäneitä 1800-luvun alun kohteita ei juurikaan ole tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivussa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja ikkunoiden alapuolisessa vaakalistassa. Talousrakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista ja niiden korjaamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Reiponkadun varteen sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista ja Raahen vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvariain asuttamassa kaupungissa. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä. Tontti on asutettu vasta Raahen palon jälkeen kaupungin kasvaessa ja rantaviivan siirtyessä maanpinnannousun myötä.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoosan osalta. Asuinrakennuksessa näkyy useita ajallisia ja tyyllisiä kerroksia 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta ja 1900-luvun alusta. Ajalliset kerrokset erottuvat selvästi rakennusmassan polveiluna ja yksityiskohdissa kuten kuistin nurkkalistoissa. Samalla rakennustavan jatkuvuus tulee esille. Kohde on kauniisti patinoitunut. Kohdetta kunnostetaan parhaillaan, mikä näkyy etenkin pihajulkisivussa. Kunnostus ilmentää käytön jatkuvuutta kohteessa. Kohteen monipuolinen rakennuskanta tekee pihan tunnelmasta melko autenttisen. Autenttisuutta heikentää kuitenkin kotieläimistä ja kotitarveviljelystä luopuminen sekä kasvillisuuden villiintyminen. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää Reiponkadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) merimiesten ja käsityöläisten asutushistoria, maatalous kaupungissa (M) katunäkymät.

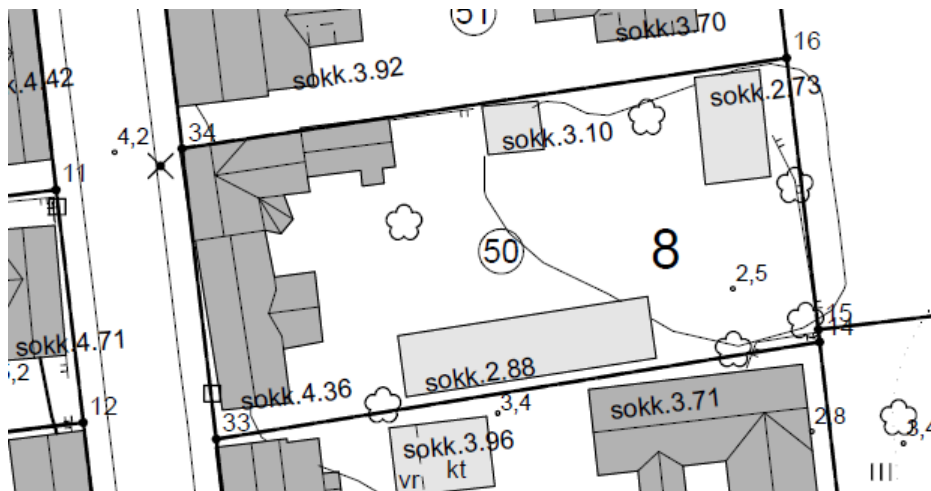
Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Reiponkatu.

- 15. Rakennushistoriallinen (R)** kyllä
16. Historiallinen (H) kyllä
17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen asuinrakennus sijaitsee Reiponkadun varrella ja koostuu kahdesta rakennusosasta, joiden kattokulma eroaa hieman toisistaan. Rakennuksen ja naapuritalojen välillä on vain kapeat kulkukäytävät pihaille. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen asuinrakennuksen pihajulkisivu koostuu useista eri rakennusosista ja polveilee moniulotteisesti. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy rakennuksen eteläosan laajennus, josta on sisäänkäynti rakennukseen. Kuvan keskellä näkyy pohjoisemman rakennusosan pihasiipeä ja sen kulmassa olevaa mutterikuistia. Kuvan oikeassa laidassa näkyy

pihasiiven jatkeena oleva runkosyvyydeltään kapeampi ja korkeudeltaan matalampi rakennusosa kuisteineen. Aivan kuvan vasemmassa laidassa näkyy tontin etelälaidalla oleva lehmus ja aivan kuvan oikeassa reunassa näkyy tontin pohjoislaidalla kasvava tammi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy rakennuksen eteläosan runkoa ja pihan puoleinen laajennusosa. Kuvan oikeassa reunassa näkyy pohjoisemman rakennusosan kulmassa oleva mutterikuisti ja kaunis vanha parillinen peiliövi. Kuistin ja laajennusosan välistä seinävuoraus on purettu ja vanhat hirret ovat näkyvillä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Tontin perällä oleva rankorakenteinen talousrakennus. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Tontin pohjoisreunalla oleva pikkuaitta. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 7. Tontin eteläreunalla oleva talousrakennus. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy entinen navetta ja oikeassa reunassa liiteri. Niiden välissä on entinen lantala, jonka katto on romahtanut.

Kuva 8. Tontin eteläreunalla olevan talousrakennuksen itäpäädyssä on entinen navetta. Navetta on kengitetty 2000-luvulla ja hirsirakennetta tuettu följareilla. Rakennuksen päädystä näkyy, että siihen on aiemmin liittynyt muita talousrakennuksia, jotka on purettu.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Sähköposti 23.6.2020, Risto Suikkari ja Eija Sassi-Päkkilä

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 24.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	15, Reiponkatu 8 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-8-55
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-8
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Reiponkatu 8
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1860, 1880, peruskorjaus 1999 (omistajalta saadut tiedot), 1999 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1925 ja 1999 (RHR)
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerroslukku	1 + ullakko
Perusta	porakivet, rossipohja (katua on nostettu, joten perustus ei näy enää kunnolla)
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	saumapelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean vihreä, valkoinen listoitus
Ikkunat	4-ruutuiset pystyikkunat, ikkunat on uusittu 1970 luvulla, alkupeäriset olivat 6-ruutuiset
Erityispiirteet	Reiponkadun puoleisessa rakennusosassa kulmapilasterit, joiden alaosa nauhaharkotettu ja yläosa piiloponttivuorausta, vaakalista hieman ikkunoiden alapuolella Pihan puolella rakennuksen vinkkelissä peruskorjauksen yhteydessä rakennettu kuisti, jonka sisäkulma viistottu, viisteen yllä kattolyhty Kuistin katoksen pylväisiin muotoiltu yksinkertainen jalusta ja kapiteeli
Muuta	

Rakennus nro 2, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	autotalli, puuliiteri

Aihe	Inventoitu tieto
Alkuperäinen käyttö	autotalli, puuliiteri
Rakennusaika / ajoitus	1981-1982 (omistajalta saatu tieto), 1987 (RHR)
Ajoitussele	-
Suunnittelija	-
Kerrosluke	1
Perusta	Betonivalu
Runko	runkorakenteinen
Kattomuoto	harja
Kate	profiilipelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vihreä, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	-
Erytyspiirteet	Puuliiterin runkosyvyys on pienempi kuin autotallin
Muuta	

Rakennus 3, talousrakennus, pihan perällä

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	lämmin varasto, nukkuma-aitta
Alkuperäinen käyttö	lämmin varasto, nukkuma-aitta
Rakennusaika / ajoitus	2008 (omistajalta saatu tieto), 2009 (RHR)
Ajoitussele	-
Suunnittelija	Merja Käiväräinen
Kerrosluke	1 + parvi sisällä
Perusta	betonilaatta
Runko	puurunko
Kattomuoto	harja, kattolyhty
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean ruskea, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	2-ruutuiset, 3-ruutuiset, vaakaikkunat
Erytyspiirteet	keskellä sisään vedetty avokuisti, jonka päällä kattolyhty
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850- ja 60-luvuilla työmies, merimies ja merimiehen leski.

Asuinrakennuksen Reiponkadun puoleinen osa on rakennettu 1860-luvulla ja Saaristokadun puoleinen osa 1880-luvulla omistajan hirsistä löytämien vuosilukujen perusteella.

Vuoden 1915 kartassa tontin asuinrakennus näkyy nykyisessä laajuudessaan, ja pihan puolella rakennuksen sisäkulmassa on ollut kuisti. Tontin pohjoislaidalla ollut talousrakennus on purettu viimeistään sen paikalle rakennetun autotallin tieltä pois. Talousrakennuksessa oli halkoliiteri, sauna, hellahuone, huussi ja tunkio.

Asuinrakennus on peruskorjattu vuonna 1999, mutta rakennukseen on tehty myös aiemmin useampia korjauksia. Julkisivut ovat alkuperäiset. Asuinrakennus on maalattu vuonna 2019 aiempaa vastaavalla värillä. Ainoastaan ikkunoiden piilien väri muutettiin maalauksen yhteydessä.

Pihalla on runsaasti koristekasvillisuutta, pieni perunamaa ja marjapensaita. Pihalla kasvaa myös tammi.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Reiponkadun varrella kohteen läheisyydessä on useita muita vastaavia pihapiirejä ja katunäkymä on yhtenäinen.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 90, 3.5.1984).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1800-luvulla rakentuneita kohteita on muitakin tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen asuinrakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puurakennus. Asuintalon julkisivussa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire alaosaan nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja ikkunoiden alapuolisessa vaakalistassa. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Reiponkadun varteen sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvariensa asuttamassa kaupungissa. Tontti on asutettu vasta Raahen palon jälkeen kaupungin kasvaessa ja rantaviivan siirtyessä maanpinnannousun myötä.

Säilyneisyysarvot: Kohteen asuinrakennuksen kadun puoleinen julkisivu on säilynyt melko hyvin 1800-luvun loppua vastaavassa asussaan. Vain ikkunat on uusittu malliltaan vanhasta poikkeaviksi, mutta silti rakennustyyliin sopiviksi. Tämän lisäksi asuinrakennuksessa näkyy useita ajallisia kerroksia 1800-luvun lopulta ja 2000-luvun vaihteesta. Ajalliset kerrokset erottuvat selvästi rakennusmassan polveiluna ja etenkin kuistin yksityiskohdissa. Pihapiirin autenttisuutta heikentää vanhan talousrakennuksen korvaaminen uusilla talousrakennuksilla. Kohteen uudet talousrakennukset kuitenkin ilmentävät rakennustavan ja tyylin jatkuvuutta kohteessa. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää Reiponkadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä merimiesten ja käsityöläisten asutushistoria, (M) katunäkymät.

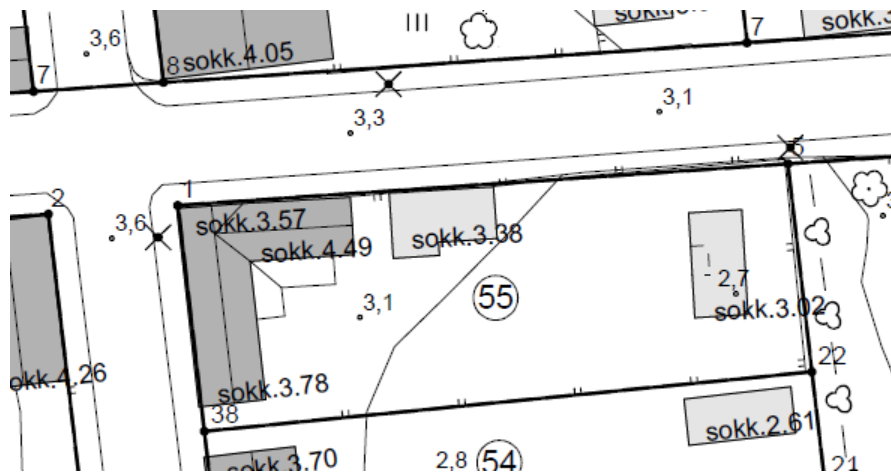
15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 1 Kohteen asuinrakennus sijaitsee Reiponkadun ja Saarikadun kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen Reiponkadun puoleinen rakennusosa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 2 Kohteen asuinrakennus sijaitsee Reiponkadun ja Saaristokadun kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen Saaristokadun puoleinen rakennusosa. Saaristokadun julkisivussa näkyy Reiponkadun suuntaisen vanhemman rakennusosan pääty ja Saaristokadun suuntaisen siiven pitkä julkisivu. Lisäksi katunäkymää rajaa 1900-luvun autotalli. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 2 Kohteen asuinrakennuksen pihajulkisivua määrittää 2000-luvun taitteessa rakennettu umpikuisti, joka sijoittuu vinkkelirakennuksen sisäkulmaan. Kuistin sisäkulma on viistetty ja sisäänkäynti on viisteestä. Sen yllä on sisäänkäyntikatoksen muodostava kattolyhty, jota kannattaa kaksi muotoiltua pilaria. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Tontin pohjoislaidalla on autotallin ja puuvajan käsittävä talousrakennus. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 Tontin perällä on 2000-luvun vaihteesta oleva talousrakennus. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Merja Käiväräinen ja Mauno Mykkänen, 24.6.2020

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (24.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	16, Kirkkokatu 17 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-3-10-19
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki III-10
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	-
9. Omistajatyyppi	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1811 ja 1847 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	lohkokivet, porakivet, luonnonkivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimoilla
Vuoraus	pystypeiterima
Ulkovärit	keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutuiset uusitut ikkunat, kuistilla 4-ruutuinen vaakaiikkuna, kuistin pariovien päällä 3 ruutuinen vaakaiikkuna, ruskeat peiliovet
Erityispiirteet	Kirkkokadun puoleinen rakennusosa rakennettu useassa osassa Pihan puolella pitkät hirsinurkat on koteloitu Kadun puolella julkisivua jäsentää kulma- ja seinäpilasterit, joiden kapiteelit ulkonevat kattolistasta, eteläpäädyssä kattolista on hyvin yksinkertainen ja kapea, pitkällä julkisivulla ja pohjoispäädyssä leveä ja profiloitu, pihajulkisivulla ei ole varsinaista kattolistaa vaan ullakkokerros on piiloponttilaudoitettu Pihalla rakennuksen kulmauksessa lapekattoinen kuisti, jonka päädyssä pariovi
Muuta	

Rakennus 2, asuinrakennus (länsisiipi)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	pakari, leipomo 1950-luvulle asti
Rakennusaika / ajoitus	1832 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto)
Ajoitussele	-
Suunnittelija	-
Kerrosluke	1 + kellari, holvattu ”tippukivi” kellari
Perusta	luonnonkivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimoilla
Vuoraus	pystypeiterima
Ulkovärit	keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	vanhat 4-ruutuiset pystyikkunat, kuistilla 3 ruutuiset pystyikkunat, parioven päällä 3 ruutuinen vaakaikkuna, ruskeat peiliovet
Erityispiirteet	umpikuisti, lapekatto, pariovi päädyssä Rapattu matala harjakattoinen sisäänkäynti kellariin Länsipäädyssä rankorakenteinen halkoliiteri, joka on pystylaudoitettu
Muuta	

Rakennus 3, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus, aitta, navetta
Nykyinen käyttö	varastoaitta
Alkuperäinen käyttö	navetta, talli, karjakeittiö, varastoaitta
Rakennusaika / ajoitus	1831 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 (RHR)
Ajoitussele	-
Suunnittelija	-
Kerrosluke	2
Perusta	luonnonkivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	-
Ulkovärit	punamulta, aukkojen kehykset valkoiset
Ikkunat	pieni 2- ruutuinen pystyikkuna, ruskeat (ehkä joskus keltamullatut) lautaovet
Erityispiirteet	Pitkät hirsinurkat, joista osa koteloitu Rakennus koostuu kuudesta eri rakennusosasta, jotka kaikki ovat hirsirakenteisia ja vuoraamattomia. Etelästä alkaen niissä on ollut navetta, karjakeittiö, talli ja kolme varastoaittaa (vilja-aittoja ja varastomakasiini). Eteläisimmän varastoaitan ovesa on vuosiluku 1845.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kirkkokadun puoleinen asuinrakennus tontin itälaidalla on rakennettu useassa osassa, vanhin osa on heti Raahen palon jälkeiseltä ajalta vuodelta 1811 ja tehty vanhemmista hirsistä. Vanhin osa sijoittuneen Kirkkokadun varren rakennusmassan keskivaiheille. Kulmittain asuinrakennukseen nähden tontin pohjoislaidalla on entinen pakaritupa, joka on vuodelta 1832. Sen päädyssä on rankorakenteinen halkoliiteri. Pakaria on käytetty 1950-luvulle asti leipomona, jonka jälkeen se on ollut asuinkäytössä. Pakarin ja asuinrakennuksen välissä on

sisäänkäynti kiviholvattuun kellariin. Pakari on yhdistetty asuinrakennukseen vuonna 1847 rakennetulla rakennusosalla, joka toisaalta jatkaa Kirkkokadun varren asuinrakennuksen rakennusmassaa pohjoiseen ja toisaalta jatkaa pakarirakennusta asuinrakennukseen kiinni. Pakarin ja asuinrakennuksen välinen rakennusosa on runkosyvyydeltään hieman kapeampi kuin pakari. Muodostuneessa kulmauksessa on lapekattoinen umpikuisti, josta on sisäänkäynti alkuperäiseen asuinrakennukseen. Kuisti näkyy jo vuoden 1915 kartassa. Pakarirakennuksen kuisti on puolestaan ollut vuoden 1915 kartan mukaan nykyistä leveämpi eikä yhtä syvä.

Tontin länsilaidalla on talousrakennus, joka on ainakin osittain vuodelta 1831. Yhden aittahuoneen ovesa on vuosiluku 1845. Aittojen lisäksi rakennuksessa on ollut navetta ja talli. Talossa on ollut lehmiä vielä 1950-luvulla. Vuoden 1915 kartassa tontin etelälaidalla on lisäksi kaksi talousrakennusta. Kadun varressa ollut rakennus on purettu jo ennen 1960-lukua, mutta sauna vasta tämän jälkeen.

Kohteen pihassa on osittain näkyvillä vanha kiveys. Rakennusten seinustoilla kasvaa vanhoja koristekasveja ja pihalla on myös omenapuu.

Paulaharjun mukaan tontilla on omistanut 1850- ja 60-luvuilla kauppias ja kauppiaan leski.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Raahen kirkon lounaispuolella ja asuinrakennus sekä entinen pakari reunustavat kirkon edessä olevaa kirkkopuistoa. Kirkon torni näkyy kohteen pihalle. Sisäänkäynti kohteen pihalle on Ämmänkadun päätteenä.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä ja entinen pakari sekä talousrakennus sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia yhtä hyvin alkuperäisen luonteensa ja monipuolisen rakennuskantansa säilyttäneitä 1800-luvun alun kohteita ei juurikaan ole tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivu pystyiteerimavuorauksineen ja pilastereineen edustaa 1700-luvun perinnettä. Talousrakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeentulevien kauppiaiden asuinrakentamista ja Raahen vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta. Lisäksi kohteella on historiallista merkitystä asuintalon ollessa osittain heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt melko hyvin 1800-luvun alkua vastaavassa asussaan ja hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Kuitenkin pihapiirin rakennuksissa on kaikissa selvästi havaittavia ajallisia kerroksia, kun rakennuksia on laajennettu erilaisin siipiosin ja kuistein sekä ylläpidetty mm. uusimalla ikkunoita. Ajalliset kerrokset erottuvat selvästi rakennusmassojen polveiluna ja yksityiskohdissa. Samalla rakennustavan jatkuvuus tulee esille. Kohteen rakennuskanta on kauniisti patinoitunutta. Kohteen pihan tunnelma on edelleen autenttinen, vaikka kotieläimistä onkin luovuttu. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymää Raahen kirkkoa vastapäätä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina. Identiteettimerkitystä korostaa kohteen sijainti osana Raahen kirkkoympäristöä.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) 1700-luvulle tyypillinen julkisivuvuoraus, perinteinen hirsirakentaminen, palon jälkeinen kaavoitus, (H) kauppiaiden asutushistoria, maatalous kaupungissa, (M) katunäkymät, osa kirkkoympäristöä.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Edustavuutensa ja sijaintinsa vuoksi kohteella voi katsoa olevan myös vähintään maakunnallista merkitystä. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

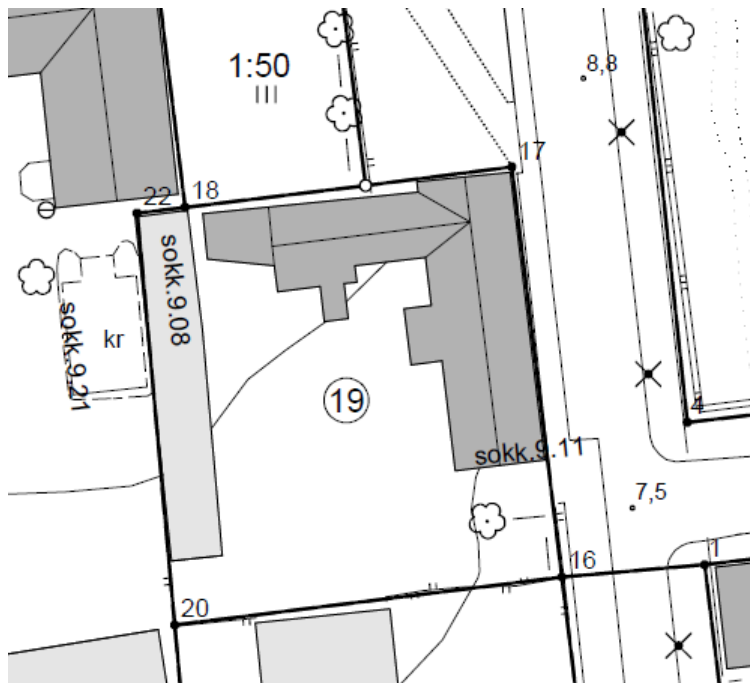
16. Historiallinen (H) kyllä

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen asuinrakennus reunustaa kirkkokatua ja kirkon edessä olevaa kirkkopuistoa. Asuinrakennus on rakennettu useassa vaiheessa, mikä ei oikeastaan näy katujulkisivussa. Asuinrakennuksen takana on entinen pakarirakennus, joka on yhdistetty asuinrakennukseen. Pakarirakennuksen julkisivu on vähän syvemmällä kuin asuinrakennuksen pääty ja reunustaa osaltaan kirkkopuistoa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Raahen kirkon torni näkyy kohteen pihalle rakennusten yli. Kuvassa oikealla näkyy Kikkokadun varrella sijaitseva asuintalo ja vasemmalla entinen pakaritupa, joka on yhdistetty laajennusosalla asuinrakennukseen. Pihalla on jonkin verran näkyvissä vanhaa pihakiveystä, joka on tehty litteistä luonnonkivistä ja osittain lohkotuista kivistä. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kuvassa näkyy entisen pakarirakennuksen umpikuisti ja kuistin vanha pariovi. Ovi on yksinkertainen, ruskeaksi maalattu peiliovi. Kuvan oikeassa reunassa näkyy pakarin asuintaloon yhdistävä laajennus, joka on runkosyvyydeltään hieman kapeampi kuin pakari. Laajennusosan ovi on peiliovi eikä se enää ole käytössä. Ovelle johtaneet portaat on purettu pois. Kuvan oikeassa alareunassa näkyy laajennusosan alla olevan kellarin sisäänkäynti. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 Kuvan vasemmassa reunassa näkyy talousrakennuksen kolme varastoaittaa, joista kaksi on ollut vilja-aittoja ja yksi varastomakasiini. Aitat ovat kaksikerroksisia ja oviaukkojen yllä on luukut yläkertaan. Kuvan oikeassa laidassa näkyy aittaan nähden kulmittain oleva entisen pakarituvan päädyssä oleva halkoliiteri. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Kuvassa on talousrakennuksen eteläpääty, jossa on sijainnut kuvan vasemmasta reunasta lukien navetta, karjakeittiö ja talli. Navettan oviaukon vieressä on pieni vaakaikkuna. Karjakeittiön oviaukon yllä on luukku yläkertaan. Tallin oven vieressä on kaksi ruutuinen pystyikkuna ja oven yllä on luukku yläkertaan. Hirsistä päätellen oven yllä on joskus ollut pieni vaakaikkuna.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Kauko Jakkula, 26.6.2020.

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 26.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	17, Koulukatu 6 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti, asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-13-13
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-13
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	-
9. Omistajatyyppi	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, liike- ja asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	liike ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus, liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1812, 2003 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 2003 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko +2 kellaria
Perusta	lohkokivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harjakatto
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus, katujulkisivuissa ullakkokerroksessa piiloponttilaudoitus, eteläpäädyssä ullakkokerroksessa pystylaidoitus, pihajulkisivut kokonaan vaakalaidoitusta
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	Kauppakadun puolella ikkunat uusittu 1900-luvun loppupuolella yksilaisiksi standardi-ikkunoiksi, Koulukadun puolella 6-ruutuiset ulos aukeavat pystyikkunat, sisäpihalla vanhat kuusiruutuiset pystyikkunat tai yhdeksän ruutuiset ikkunat vanhaa lasia. Katujulkisivujen ikkunoissa on aedikulakehykset, jotka lävistää ikkunoiden yllä oleva julkisivua jäsentävä vaakalista, lisäksi alalista on kaarevaksi muotoiltu. Pihajulkisivujen ikkunoiden kehykset ovat yksinkertaiset, niiden yllä olevaa lippalautaa kannattavat profiloituneet konsolit.
Erityispiirteet	Rakennuksen pidempi siipi sijoittuu Koulukadun varrelle ja lyhyempi Kauppakadun varrelle. Koulukadun varren julkisivun kummassakin päässä on poikkipääty sekä neljä pientä kattolyhtyä, joiden ikkunat on laitettu umpeen. Jalustalliset nurkkapilasterit, joiden varressa uurteet, yläosa ikkunoiden yläpuolella olevan listan päällä on piiloponttilaudoitusta. Lisäksi pilastereilla on kapiteelit, joiden päällä on rikkaasti muotoiltu kattolista,

Aihe	Inventoitu tieto
	joka kääntyy päädyssä kissanpenkeiksi. Kattolista puuttuu osasta pihajulkisivua ja Koulukadun varteen sijoittuvan rakennusosan päädyistä. Pihan puolella vanha mutterikuisti, jossa vanhat pariovet ikkunoilla sekä lapekattoinen umpikuisti. Lisäksi kahden muun sisäänkäynnin yllä harjakattoinen katos. Kauppakadulle aukeaa voimakkaasti kehystetystä pienestä syvennyksestä entinen pankin ovi, joka on ruskeaksi maalattu ikkunallinen ovi.
Muuta	-

Rakennus 2, asuinrakennus, portinvartijan talo

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus, portinvartijan talo
Rakennusaika / ajoitus	1990 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), omistajan mukaan 1800-luvun alku, 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluvu	1
Perusta	lohkokivet, luonnonkiviä
Runko	hirsi
Kattomuoto	harjakatto
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus, ruskea ovi
Ikkunat	6-ruutuiset pystyikkunat (vanhat), aidikulakehiykset, joiden alalauta muotoiltu kaarevaksi
Erityispiirteet	Yksinkertaiset piiloponttivuoratut nurkkapilasterit, joiden jalustana seinälaudituksen alapuolinen vaakalista, ala- ja yläosan erottava lista ja kapiteelina yksinkertaisen kattolistan jatke. Pihan puolella harjakattoinen umpikuisti. Portinvartijan talon ja asuintalon välissä on vanha portti.
Muuta	

Rakennus 3, korkea asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	2003 yläkerta (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), alaosa viimeistään 1900-luvun alusta (omistajan mukaan), 2003 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluvu	2
Perusta	näkyvillä vain betoni, päädyssä myös tiili
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja

Aihe	Inventoitu tieto
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimoilla, kuistilla ei rimoja
Vuoraus	vaakalaudoitus, yläkerta pystylaudoitus
Ulkovärit	vaalean ruskea, listat tummemmat
Ikkunat	Alakerrassa vanhat ikkunat, joiden alaosat 3-osaiset, yläosa 2-osainen, yksinkertaiset kehykset, profiloitujen konsolien kannattelemat lippalaudat, yläkerrassa uudet tuuletusikkunalliset ikkunat.
Erytyspiirteet	2 harjakattoista umpikuistia, päätykuisti vanha. Länsipäädyssä muuta rakennusta runkosyvyydeltään kapeampi osa.
Muuta	

Rakennus 4, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	aitta, päässä ollut autotalli, takana huussi
Rakennusaika / ajoitus	1900-luvun alkupuolisko
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosnumero	1
Perusta	nurkkakivet
Runko	ranko
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (punainen), kolmiorimoilla
Vuoraus	vaakalaudoitus, päätykolmiot pystylaudoitus
Ulkovärit	vaalean ruskea, valkoinen listoitus
Ikkunat	pienet kaksiruutuiset vaakaikkunat
Erytyspiirteet	ovet vanhoja peiliovia, ruskea
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Talon on rakentanut kauppias Mikael Montin Henriksson (1765-1843), jonka isä oli kauppias ja raatimies Henrik Montin Mikaelsson (1737-1815). Suvun kantaisä oli Turussa syntynyt Henrik Matsson Montinus, joka toimi notaarina ”kämnerinoikeudessa” 1690-luvulta alkaen. Paulaharjun mukaan tontin omisti 1850-60-luvuilla kapteeni. Asuinrakennuksessa toimi 1800-luvun puolivälissä höökärin puoti (eli ruokakauppa). Myöhemmin tontin on omistanut kapteenin leski ja hänen jälkeensä kapteeni tyttäriin.

1900-luvun alussa rakennus on vaihtanut omistajaa useita kertoja. Vuonna 1918 sen osti toimistokseen Raahe oy (vuoteen 1917 asti Raahen Puutavara Osakeyhtiö). Se oli Raahen ja Oulun seudulla vuosina 1900-1942 toiminut metsäteollisuusyritys, joka harjoitti sahaustoimintaa. Yhtiön ensimmäinen saha oli Siikajoen varrella. Yhtiö omisti Raahen seudulla myös Virpiperän sahan ja Salon Rojuniemen sahan. 1920-luvun talousvaikeuksissa yhtiötä luotottaneesta Kansallis-Osake-Pankista tuli yksi sen omistajista. Kaikkien Raahen seudulla toimineiden sahojen toiminta lopetettiin. Yhtiö yhdistettiin vuonna 1942 Rauma Osakeyhtiöön, joka vuonna 1952 fuusioitui muihin yhtiöihin muodostaen Rauma-Repola Oy:n.

1920-luvulla rakennuksessa oli suojeluskuntapiirin esikunnan kanslia. Tämän lisäksi rakennuksessa on toiminut pitkään Kansallis-Osake-Pankki. Pankki aloitti toimintansa Kauppakadun varren siipiosassa vuonna 1894. Rakennuksen omistus siirtyi KOP:lle vuonna 1929. Pankki toimi talossa vuoteen 1971, jolloin sille valmistui uusi pankkirakennus Raahen uuteen keskusta. Pankkitoiminnan loputtua rakennuksessa on ollut Raahen kaupungin toimistotiloja vuosina 1973-2000. Kauppakadun puolella oli kaupungin rajatoimiston kassahuone ja kamreerin huone, Koulukadun puolella palkkalaskenta, kirjanpito, sosiaalitoimisto, nuorisotoimisto ja energialaitos. Piharakennuksessa oli kulttuuritoimisto.

2000-luvulla sekä päärakennuksessa että piharakennuksessa on ollut vuokralla yhteensä 17 asuinhuoneistoa. 2000-luvulla rakennuksessa on toiminut myös majatalo ja siinä on ollut liiketiloja. Liiketilat ovat nyt tyhjillään. Rakennuksen sisätiloihin on tehty muutoksia ja korjauksia 2000-luvulla. Rakennuksen julkisivuja kunnostettiin inventointia tehtäessä kesällä 2020. Julkisivut puhdistetaan, lahonneet laudoitukset korjataan ja rakennus maalataan. Kunnostukseen on saatu museoviraston tukea.

Omistajan mukaan päärakennuksen vanhin osa on Kauppakadun puoleinen siipi, joka on rakennettu heti Raahen palon jälkeen vuonna 1812. Siinä on pankkiholvi 1920-luvulta. Koulukadun puoleinen siipi on uudempi. Sen katkaisee palokatko. Kummassakin rakennusosassa on oma kellari. Vuoden 1915 kartan perusteella sekä mutterikuisti että lapakattoinen kuisti on rakennettu vasta vuoden 1915 jälkeen.

Vuoden 1915 kartassa tontti on hieman nykyistä pidempi Koulukadun varrella sekä noin puolet nykyistä kapeampi. Kartan mukaan tontin kolme muuta rakennusta ovat siis sijainneet naapuritontilla, joka on ulottunut itä-länsisuuntaisesti korttelin läpi jatkuen myös Rantakadun ja Koulukadun kulmaan. Portinvartijan talo ja nykyisin kaksikerroksinen asuintalo näkyvät kartalla ja ne merkitty asuintaloiksi. Portinvartijan talossa on kartassa kuisti nykyisen kuistin paikalla, mutta toiseen rakennukseen ei ole merkitty kuisteja. Kohteen nykyisellä tontilla olevaa talousrakennusta ei vielä näy kartassa, sen sijaan Koulukadun varrella on talousrakennus, joka on purettu jo ennen 1960-lukua. Rakennuksen kivijalka on edelleen näkyvissä Koulukadunvarrella ja sen päällä on puuaita.

Aiempi inventointi

–

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Koulukadun varrella on säilynyt useita muitakin entisiä porvaristaloja, joissa on ollut etenkin 1900-luvulla erilaisia liiketiloja. Kauppakadun varrella on pienempiä taloja, joissa niissäkin on ollut liiketiloja 1900-luvulla. Nyt liiketilat ovat pääosin tyhjillään. Kohteen eteläpuolella Koulukadun varrella vanha rakennuskanta on korvattu 2000-luvun uudisrakennuksilla.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Päärakennus ja portinvartijan talo on suojeltu sr-merkinnällä, kaksikerroksinen asuinrakennus sh-merkinnällä. (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kauppakadun sekä Koulukadun varteeseen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on metsäteollisuuteen ja pankkitoimintaan liittyvää historiallista todistusarvoa. Rakennuksessa on ollut sahaustoimintaa harjoittaneen Raahe Oy:n toimisto ja 1800-luvun puolelta 1970-luvulle Kansallis-Osake-Pankki.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennuksen julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin kapiteelillisissa kulmapilastereissa, ikkunoiden yläreunan vaakalistassa sekä ikkunoiden aedikulakehyksissä. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä pihaportit ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien ja kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt osittain 1800-lukua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Päärakennuksen Kauppakadun puoleista julkisivua on muuttanut etenkin ikkunoiden uusiminen ja liiketiloihin kadulta avattu ovi. Ajallista kerroksellisuutta kohteeseen tuo eri-ikäiset talousrakennukset ja päärakennukseen tehdyt kuistit. Kohteen rakennuksista portinvartijan talo on kauniisti

patinoitunut. Kohteessa on säilynyt päärakennuksen ja portinvartijan talon välissä portti. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palosta alkaen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä sekä Koulukadulla että Kauppakadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, metsäteollisuus ja pankkitoiminta, (M) katunäkymät, rakennusten lisäksi portit.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

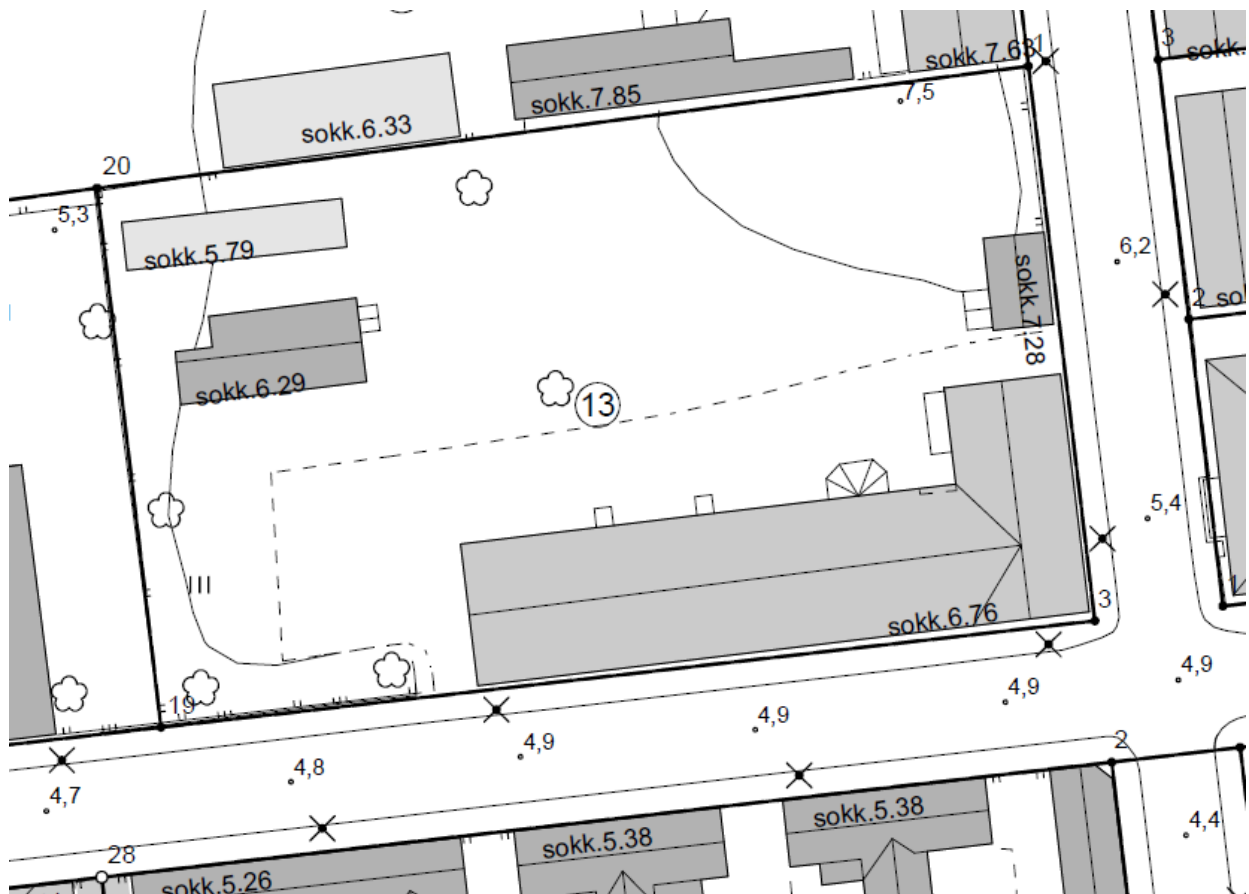
15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

16. Historiallinen (H) kyllä

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

19.b JULKISIVUT**20. VALOKUVAT**

Kuva 2. Kohteen päärakennuksen Koulukadun puoleista julkisivua oltiin kunnostamasta inventointia tehtäessä kesällä 2020. Julkisivuvuoraus on puhdistettu ja kunnostettu sekä maalattu kesällä 2020. Kivijalkaa peittää kuvassa suojamuovit. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

Kuva 3. Myös kohteen Kauppakadun puoleinen julkisivu on kunnostettu ja maalattu kesällä 2020. Seinän alareunan listoitusta on uusittu vanhan mallin mukaan ja sen maalaus on vielä kesken. Kuvassa näkyy voimakkaasti kehystetty, pienessä syvennyksessä oleva ovi entisiin pankin tiloihin. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

Kuva 4. Kuvassa näkyy Kauppakaudun puoleisen rakennusosan koristeelliset nurkkapilarit ja kattolistat. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Koulukadun puoleisen siiven pihajulkisivulla on kaksi sisäänkäyntiä, joiden päällä on katos. Ovet ovat ruskeaksi maalatut ikkunalliset pariovet. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy lisäksi mutterikuisti, josta on myös sisäänkäynti rakennukseen. Pihajulkisivussa ei ole vastaavia koristeiluita kuin katujulkisivuissa. Rakennuksen edusta on kauttaaltaan asfaloitu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Kuvassa on portinvartijan talon Kauppakadun puoleinen julkisivu. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy portinvartijan talon ja päärakennuksen välissä oleva lautarakenteinen portti. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 7. Portinvartijan talon pihajulkisivulla kasvaa syreenipensas. Pihan puolella on myös harjakattoinen umpikuisti. Portinvartijan talon takana kuvassa näkyy päärakennuksen Kauppakadun puoleisen siiven pohjoispääty. Piha on nurmella portinvartijan talon ympärillä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 8. Kuvassa on pihapiirissä oleva kaksikerroksinen asuinrakennus. Toinen kerros on rakennettu 2000-luvun alussa. Rakennuksen takaa kuvan oikeassa reunassa pilkistää talousrakennus sekä naapuritontilla oleva osin sementtitiilirakenteinen talousrakennus. Piha on nurmella rakennuksen ympärillä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 9. Kohteen talousrakennus on 1900-luvulla rakennettu ja sen päädissä on entinen autotalli, jonne johtaa leveä pariovi. Piha on nurmella rakennuksen ympärillä. Rakennuksen takana kuvan oikeassa reunassa näkyy viereisellä tontilla oleva talousrakennus. Se on osin sementtitiilirakenteinen, osin rankorakenteinen ja vaakavuorattu. Piha on nurmella rakennuksen ympärillä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kirsti Vähäkankaan kuvaus kohteen historiasta Raahen jouluikkunaan, Ikkuna 5, Koulukatu 6, Wanhakulma.
- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Eija Elf, 25.6.2020

24. INVENTOIJJA, päiväys

- Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	18, Koulukatu 2 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti, asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-13-14
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-13
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	-
9. Omistajatyyppe	kiinteistöosakeyhtiö

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus (Koulukadun puoleinen B-rakennus)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus, osa ollut kylmää varastotilaa
Rakennusaika / ajoitus	1837, 1941 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1941 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1½ + kellari 1940-luvun osan alla
Perusta	lohkokivet, 1940-luvun siivessä betoni
Runko	hirsi, 1940-luvun osa rankorakenteinen
Kattomuoto	harja
Kate	kattotiilet (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus, vanhan osan itäjulkisivulla ja pohjoispäädyssä pystypeiterima vuoraus, jossa rimat melko leveitä
Ulkovärit	kerman vaalea, ruskea listoitus
Ikkunat	Rakennuksen vanhassa osassa kuusiruutuiset vanhat ulosaukeavat pystyikkunat yksinkertaisin kehyksin, vanhan osan pihajulkisivulla uusia ikkunoita vanhan mallin mukaan joko kuusiruutuisina pystyikkunoina tai leveämpinä neliön mallisina ikkunoina, joiden alaosa jaettu kolmeen korkeampaan osaan ja yläosa kolmeen matalampaan osaan. Laajennusosassa ja vanhan osan Koulukadun puoleisella julkisivulla T-ikkunat ja niiden yllä haukkaikkunat.
Erityispiirteet	Vanhan osan katujulkisivulla nauhaharkotetut, jalustattomat nurkkapilasterit, joiden kapiteelit muodostavat koristeellinen kissanpenkeiksi kääntyvä kattolista. Julkisivua jäsentävät vaakalistat ikkunoiden ja haukkaikkunoiden alla jatkuu myös pilastereiden yli. Vanhan osan itä- ja pohjoisjulkisivulla ei ole nurkkapilastereita eikä kattolistaa. Myös laajennusosassa on nauhaharkotetut kulmapilasterit, mutta niissä ei ole kapiteeleja. Laajennusosan pihajulkisivulla on harjakattoinen kattolyhty, jossa on myös nauhaharkotetut kulmapilasterit. Sen alla on sisäänkäynti, jota korostaa oven

Aihe	Inventoitu tieto
	kummallakin puolella oleva nauhaharkotettu julkisivukapiteeli, joiden välissä oven yllä on ristiruudutetut vaakaikkunat. Niiden yllä oleva listoituisuus jatkuu kapiteelien ylle. Vanhan osan pihajulkisivulla on lapekattoinen avokuisti sekä aumakattoinen umpikuisti, jonka päällä on lasitettu parveke.
Muuta	
Rakennus 2, asuinrakennus (Rantakadun puoleinen A-rakennus)	
Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1932 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1932 (RHR)
Ajoituslata	-
Suunnittelija	-
Kerroskuku	1½ + kellari
Perusta	lokkokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	auma, harja
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalautoitus
Ulkovärit	kerman vaalea, ruskea listoituisuus
Ikkunat	vanhat kuusiruudutiset pystyikkunat palkistokehyksin, kattolyhtyjen puolipyöreät ikkunat uusittu
Erityispiirteet	Vinkkelirakennus, jonka Koulukadun puoleinen siipi on melko lyhyt. Pihan puolella vinkkelin sisänurkassa on sisäänkäynti kellariin. Se on puuvuorattu ja lapekattoinen. Nauhaharkotetut kulmapilasterit, koristeellinen kattolista. Puolipyöreitä kattolyhtyjä katon kaikilla lappeilla. Itäjulkisivulla kaksi sisäänkäyntiä, joita korostaa pariovien kummallakin puolella olevat puolipyöreät pilasterit, joilla on yksinkertainen jalusta ja kapiteeli. Toiselle näistä sisäänkäynneistä johtaa lokkokivistä ladotut portaat ja oviaukon yllä olevan kevyen suojakatoksen yllä on puolipyöreä ikkuna, jonka puukehys jäljittelee holvattua tiilirakennetta. Pariovien ikkunoissa on ristikot ja alaosassa salmiakkikuvio. Toiselle sisäänkäynnille johtaa puuportaat ja oven yllä on kaksi ruutuinen vaakaikkuna. Kolmas sisäänkäynti on rakennuksen pohjoispäädyssä olevan pienen harjakattoinen umpikuistin kautta. Kuistille johtaa puuportaat.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kohteen asuinrakennuksista Koulukadunvarrelle tontin itälaidalle sijoittuva asuinrakennus on vanhempi. Se on rakennettu kahdessa osassa, joista vanhempi, pohjois-eteläsuuntainen rakennusosa on vuodelta 1837. Rakennusta on laajennettu vuonna 1941 Koulukadun suuntaisella siivellä. Rakennuksen vanhassa osassa ei ole ollut kellaria. Uudisosassa on kellari. Vanhan osan ulko-ovien edessä on ollut kylmä kuisti, joka on purettu. Tilalle on rakennettu 2000-luvulla avokuisti ja umpikuisti, jonka päällä on lasitettu parveke. Samaan aikaan rakennuksen yläkertaan on tehty asuinhuoneet.

Kohteen asuinrakennuksista Rantakadun varrelle tontin länsilaidalle sijoittuva asuinrakennus on uudempi. Sen paikalla ollut rakennus paloi vuonna 1932. Nykyinen rakennus rakennettiin sen tilalle hyödyntäen palosta

säästyneitä hirsii. Vuonna 1932 palanut rakennus oli satulakattoinen ja Rantakadun suuntaan oli leveä kattolyhty. Ikkunat olivat nykyistä kapeammat ja tiheimmässä. Rakennuksessa on asunut kruunuvouti Hårdh. Palon aikaan se tunnettiin Nylanderin talona.

Vuoden 1915 kartassa tontti käsittää nykyisten Rantakadun ja Koulukadun kulman jatkuen pohjoisreunaan Kauppakadulle asti. Katujen kulmassa oleva rakennus on L:n mallinen ja itäisempi rakennus on poikittain Koulukatuun nähden. Rantakadun varressa on talousrakennus pääty kohti katua.

Kahden asuinrakennuksen lisäksi tontilla on autokatos. Se sijaitsee tontin pohjoisreunalla Rantakadun varrella pääty kadun suuntaan. Se on valmistunut vuonna 2008.

Aiempi inventointi

–

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Koulukadun varrella on säilynyt useita muitakin entisiä porvaristaloja, joissa on ollut etenkin 1900-luvulla erilaisia liiketiloja. Rantakadun varrella korttelissa puolestaan on hieman pienikokoisempia kauppiaiden taloja. Kohteen eteläpuolella Koulukadun varrella on 1960-luvun alussa valmistunut virkailijatalo, joka on esimerkki 1960-lukulaisesta yrityksestä sopeuttaa aikansa rakennus historialliseen kaupunkiympäristöön.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Asuinrakennukset on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Koulukadun varteen sijoittuneita vauraita porvaristaloja. Vastaavia viimeistään 1900-luvun alkupuoliskolla rakentuneita kohteita on muitakin tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennusten julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja julkisivujen jäsentelyssä vaakalistoin, vaikka rakennukset ovatkin pääosin 1900-luvulta. Pihan puolen sisäänkäyntikatokset ovat tyyllisesti 1920-luvun klassismia, joka jatkaa luontevasti puuempireä. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä aidattu pihapiiri ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeentulevien porvarien ja virkamiesten asuinrakentamista 1800- ja 1900-luvulla.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen 1800-luvun rakennuskantaa on korvattu 1930-luvulla uudisrakennuksella ja kohdetta on täydennysrakennettu 1940-luvulla. Tyyllisesti rakennukset jatkavat raahelaista puuempiren perinnettä ja ilmentävät rakennustavan jatkuvuutta. Kohde on kerroksellinen rakennuskannan ollessa osittain 1800-luvulta ja osittain 1900-luvulta. Kohteessa on myös 2000-luvun vaihteen ajallisia kerroksia kuten kuisti ja parveke, jotka ilmentävät omaa aikaansa. Rakennukset ovat kauniisti patinoituneet.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä sekä Koulukadulla että Rantakadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, 1920-luvun klassismi, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä virkamiesten ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Rantakatu.

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä
 16. Historiallinen (H) ei
 17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

19.b JULKISIVUT

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Koulukadun puoleisen päärakennuksen katujulkisivu. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy tontilla olevien rakennusten välissä olevaa aitaa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Koulukadun puoleisen päärakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Vasemmalla näkyy rakennuksen vanhempaa osaa, jonka edustalla kuvassa näkyy avokuisti. Oikealla näkyy rakennuksen Koulukadun suuntainen laajennusosa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Koulukadun puoleisen päärakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Vasemmalla näkyy rakennuksen vanhempaa osaa, jonka edustalla on kuisti, jonka päällä on lasitettu parveke. Kuistin ja Koulukadun puoleisen rakennusosan välissä on avokuisti. Oikealla näkyy rakennuksen Koulukadun suuntaista laajennusosaa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Rantakadun puoleisen päärakennuksen Koulukadun puoleinen julkisivu. Aivan kuvan vasemmassa reunassa näkyy Rantakadun länsipuolella oleva entinen paloasema letkutorneineen. Keskellä kuvaa näkyy kohteen Rantakadun puoleinen asuinrakennus ja aivan kuvan oikeassa reunassa Koulukadun puoleisen asuinrakennuksen kulma. Rakennusten välissä on umpinainen lauta-aita, jossa on vaatimaton portti pihalle. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Kohteen Rantakadun puoleisen päärakennuksen Rantakadun puoleinen julkisivu. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy myös tontilla olevan autokatoksen pääty. Puuvuoratun katoksen väriyitys sopii päärakennuksen väriytykseen. Päärakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

Kuva 7. Rantakadun puoleisen päärakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Päärakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе

- Muistatko? Tunnelmia Raahesta (2006). Toim. Pirkko Utriainen ja Eija Turunen. Raahе-seura ry:n julkaisusarja nro 6.

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Paavo Sippala
- Risto Havia
- Sami Sippala

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	19, Kauppakatu 38 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-14-17
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	-
9. Omistajatyypit	kiinteistöosakeyhtiö

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, liike- ja asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	liikerakennus
Nykyinen käyttö	liiketilat vaikuttavat olevan tyhjillään
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1815 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 (RHR)
Ajoituselite	RHS-selvityksessä rakennus on ajoitettu 1830-1840-luvuille
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lohkokivet, luonnonkivet, katujulkisivuilla perusta peitetty betonilla
Runko	hirsi
Kattomuoto	auma (Kauppakadun puoli), harja (Koulukadun puoli)
Kate	saumapelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitettu
Ulkovärit	vaalean vihreä, yläosa valkoinen, valkoinen listoitus
Ikkunat	T-ikkunat ja näyteikkuna jonka yläosa jaettu neljään osaan koristeellisin palkistokehyksin, haukkaikkunat, ikkunat uusittuja, näyteikkuna ehkä 1900-luvun alkupuoliskolta, kellarissa ikkuna-aukot holvattu
Erityispiirteet	Vinkkelirakennus Kauppa- ja Koulukadun kulmassa. Katujulkisivuilla ei ole kulmissa kulmalistoja. Kauppakadun puoleisessa rakennusosassa on ikkunoiden alla vaakalista. Myös haukkaikkunoiden alla on vaakalista. Kauppakadun puolelta sisäänkäynti katutason liiketilaan ja portaat kellarikerroksen liiketilaan. Pihan puoleisessa kulmassa uusi muuhun rakennukseen 45 ° kulmassa oleva sisäänkäyntikuisti, jossa lasitettu pariovi ja uudet ikkunat. Koulukadun puoleisen rakennusosassa on poikkipääty sisäpihan puolelle ja yläkerrassa kevytrakenteinen parveke. Rakennuksen länsipäädyssä umpikuisti, jonka ovelle johtaneet portaat on purettu. Pädystä on myös matala sisäänkäynti kellariin.
Muuta	

Rakennus 2, liikerakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	liikerakennus
Nykyinen käyttö	liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	Raahen seudun toimitilat
Rakennusaika / ajoitus	1950
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	arkkitehti Bey Heng
Kerrosluvu	1+ullakko+osassa rakennusta kellari
Perusta	betoni
Runko	tiili
Kattomuoto	harja, takapuolen laajennus lape
Kate	kattohuopa (musta, punainen)
Vuoraus	rappaus, laajennus sementtitiili
Ulkovärit	valkoinen
Ikkunat	Katujulkisivulla kaksi suurta näyteikkunaa ja nauhamaisesti sijoittuvat muut ikkunat peitetty mainoksilla, laajennuksessa tuuletusikkunalliset standardi ikkunat vihreillä puitteilla
Erytispiirteet	
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kohteesta on laadittu rakennushistoriaselvitys, jossa kohteen vaiheet käydään läpi. Kohteen rakennuksista vanhempi on ollut kauppias ja laivanvarustaja Zachris Durchmanin kauppahuone ja asuintalo. Siinä on toiminut 1900-luvulla Raahen Seutu ja kirjapaino sekä Oulun Valion jäätelöbaari sekä vaihtelevaa yritystoimintaa. Vuonna 2019 rakennus on suunniteltu muutettavaksi asuintaloksi. Rakennusvuosi ei ole selvillä, mutta oletettavasti kohde ajoittuu 1830-1840-luvuille. Kaupungin kaavoituksesta saadun tiedon mukaan rakennus olisi vuodelta 1815.

Samalle tontille suunniteltiin 1950-luvun alussa toimitalo Raahen Seudulle ja lehti muutti näihin uusiin tiloihin vuonna 1951. Rakennusta on laajennettu pihan puolelle 1970-luvulla. 1990-luvulla rakennus on muutettu liiketiloiksi.

Vuoden 1915 kartassa katujen kulmassa oleva rakennus on nykyisessä laajuudessaan, vain pihan puoleisessa kulmauksessa oleva kuisti puuttuu. Nykyisen Koulukadun varrella on toinenkin asuinrakennus. Tontin kaakkoiskulmassa on kapearunkoinen, L:n mallinen talousrakennus, jonka lisäksi tontin pohjoisreunalla on vielä yksi rakennus. Raahen Seudun toimitalo on rakennettu toisen asuintalon ja talousrakennusten paikalle.

Vuoden 1915 tonttikartassa vanhan liikerakennuksen hahmo vastaa nykyistä, paitsi että sisäpihan puolella ei ole kuisteja. Rakennuksen itäpäädyssä on kuisti kadun varressa. Lisäksi tontilla on toinen pienempi asuinrakennus ja tontin itäpäätyä kiertää talousrakennusten rivistö.

Paulaharjun mukaan tontilla on asunut 1850-1860-luvuilla kauppias.

Aiempi inventointi

Rakennushistoriaselvitys Kortteli 4 – Tontti 17 – Kauppakatu 38 – Raahe, Erika Kinnunen 2019

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Koulukadun varrella on säilynyt useita muitakin entisiä porvaristaloja, joissa on ollut etenkin 1900-luvulla erilaisia liiketiloja. Raahen Seudun entinen toimitalo poikkeaa suuresti ulkonäöltään varhaisemmista rakennuksista. Koulukadun eteläpuolella rakennuskanta kadun varressa on voimakkaasti uudistunut. Puuvuoratut uudisrakennukset sopeutuvat pääosin hyvin vanhan rakennuskannan mittakaavaan. Kauppakadun varrella on myös useita entisiä porvaristaloja, joiden katujulkisivuille on 1900-luvulla avattu isot näyteikkunat.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Päärakennus Kauppakadun ja Koulukadun risteyksessä on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kauppakadun sekä Koulukadun varteen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on sanomalehti Raahen Seudun toimintaan liittyvää historiallista todistusarvoa.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen vanha liike- ja asuinrakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puurakennus. Kohteen päärakennuksen julkisivuissa näkyy Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin seinien jäsentelyssä vaakalistoin sekä ikkunoiden palkistokehyksissä. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja. Tontilla oleva jälleenrakennuskauden liikerakennus on ajalleen tavanomainen.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien ja kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja sitten toimintaa varten suunniteltuihin uudisrakennuksiin.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt osittain 1800-lukua vastaavassa asussaan, mutta kohteessa näkyy myös selvästi 1900-luvun ajalliset kerrokset sekä vanhan liike- ja asuinrakennuksen julkisivuissa että 1950-luvulla valmistuneessa liikerakennuksessa. Vanha liikerakennus on kauniisti patinoitunut. Kohteessa oleva 1950-luvun liikerakennus ilmentää rakennustavassa jälleenrakennuskaudella tapahtunutta muutosta ja ennakoi 1960-luvun kaavoituksessa ja rakentamisessa vielä selvemmin esille tulevia uusia ihanteita.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohteen vanha liikerakennus on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä sekä Koulukadulla että Kauppakadulla. 1950-luvun liikerakennus poikkeaa massoittelultaan, materiaaleiltaan ja yksityiskohdiltaan selvästi vanhammasta rakennuskannasta ollen puurakentamisen jatkuvuutta häiritsevä elementti Koulukadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

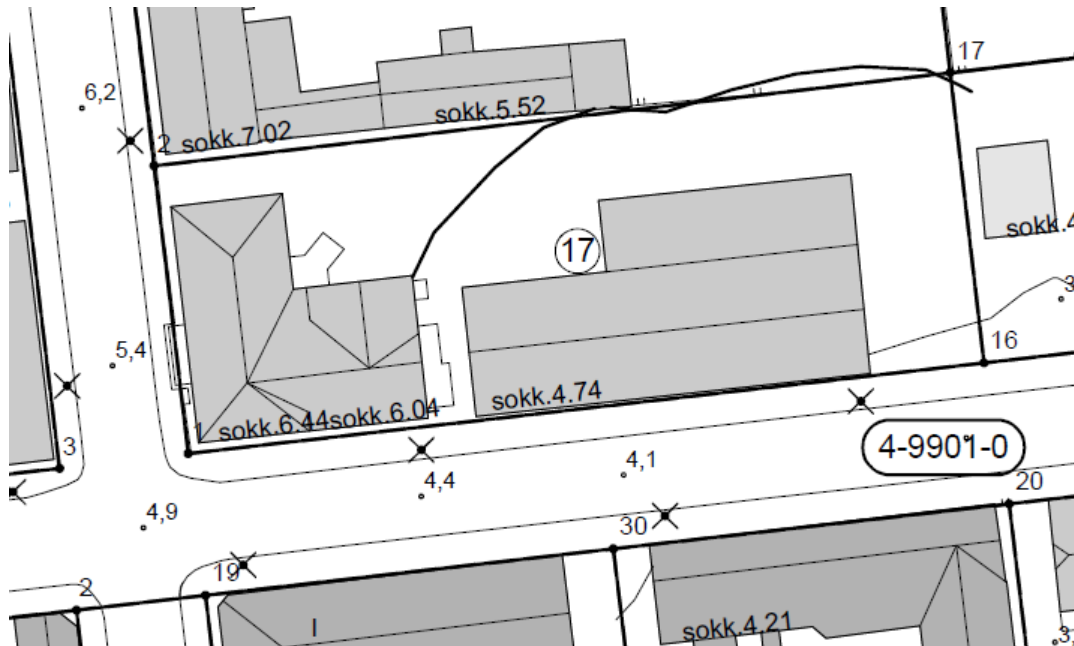
(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, sanomalehtitoiminta, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. 1950-luvun liikerakennuksen ulkoasu suositellaan palauttamaan alkuperäistä vastaavaksi. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R)	kyllä
16. Historiallinen (H)	kyllä
17. Maisemallinen (M)	kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen päärakennus Koulu- ja Kauppakatuojen kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen Koulukadun puoleinen julkisivu. Rakennuksen Kauppakadun suuntainen rakennusosa on aumakattoinen ja Koulukadun puoleinen osa harjakattoinen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen päärakennus Koulu- ja Kauppakatuojen kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen Kauppakadun puoleinen julkisivu sekä sen pohjoispääty. Kuvan oikeassa reunassa näkyy Kauppakatu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kohteen päärakennus Koulu- ja Kauppakatuojen kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen pihan puoleiset julkisivut. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy Koulukadun puoleisen rakennusosan pohjoispääty. Siinä on pihan puolella kaksikerroksinen poikkipääty. Kuvan oikeassa reunassa näkyy rakennuksen Kauppakadun puoleinen rakennusosa. Kulmassa on 1900-luvun lopulta oleva sisäänkäynti lasiovineen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Kauppakadun varrella oleva entinen Raahen Seudun toimitalo, jossa nykyisin on antiikkiliike ja lemmikkieläinkauppa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

–

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

– Rakennushistoriaselvitys Kortteli 4 – Tontti 17 – Kauppakatu 38 – Raahе, Erika Kinnunen 2019

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	20, Kauppakatu 34 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti, asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-14-15
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	-
9. Omistajatyyppi	kiinteistöosakeyhtiö

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuin- ja liikerakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus, liikerakennus
Nykyinen käyttö	ajoittain kokoustilana
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1812 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 ja 2001 (RHR)
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluke	1 + kellari, (holvikellari, lihakoukkuja)
Perusta	lohkokivet, pihan puolella luonnonkivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa, (tummanpunainen), kolmiorimoilla, , alla lautakatto
Vuoraus	pystyvuuoraus
Ulkovärit	valkoinen, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutuiset pystyikkunat, liikehuoneistossa 1 ruutuiset näyteikkunat, mutterikuistilla 9 ruutuiset pystyikkunat, oven päällä 3-ruutuinen pystyikkuna salmiakkikuvio, ikkunat ovat vanhat ja niitä on kunnostettu 2009
Erityispiirteet	Aumakattoinen mutterikuisti ja sen vieressä kellarin matala sisäänkäynti. Lisäksi pihan puolelta on kaksi muutakin sisäänkäyntiä, joille johtaa puuportaat. Yksinkertaiset kulma- ja julkisivupilasterit, joiden jalustan muodostaa seinän alareunan vaakalista ja kapiteelin kattolista.
Muuta	

Rakennus 2, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	ei tietoa

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennusaika / ajoitus	1890 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), omistajan mukaan rakennus on selvinnyt Raahen palosta ollen vanhimpia palosta säilyneitä rakennuksia
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluvu	1
Perusta	nurkkakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa, (musta)
Vuoraus	vuoraamaton, osin peitetty rakennuslevyillä
Ulkovärit	punamulta
Ikkunat	t-ikkunat (lasit rikki, peitetty rispaantuneella muovilla)
Erityispiirteet	Lyhytnurkkainen hirsirakennus
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Asuinrakennuksessa on Paulaharjun mukaan asunut 1850-60 -luvuilla kapteenin leski vuokralaisena. 1900-luvun alkupuolella Plantingin talona tunnetussa rakennuksessa toimi lihakauppa, jonka ajoilta kellarissa on vielä lihakoukut. 1900-luvun loppupuoliskolla rakennus oli seurakunnan omistuksessa ja siinä oli seurakunnan päivätoimintaa, ruokapalvelu, kerhotiloja ja toimisto. Nykyisin rakennus on vaille vakituista käyttöä. Sitä käytetään ajoittain kokoustilana.

Nykyisen omistajan mukaan pihalla oleva hirsirakenteinen talousrakennus on säästynyt Raahen palosta ollen kaupungin vanhimpia rakennuksia. Rakennuksessa on ulko-oven edustalla ilmeisesti ollut kuisti, joka on purettu pois.

Vuoden 1915 kartassa päärakennus on nykyisen laajuinen ja mutterikuisti on rakennettu pihanpuolelle. Myös talousrakennuksen paikalla sitä kooltaan vastaava asuinrakennus, jonka pihan puoleisella julkisivulla on pieni kuisti. Sen vieressä on ollut toinen samantapainen pieni asuinrakennus, jonka takaa on lähtenyt tontin kaakkoiskulman kiertävä talousrakennusten rivistö. Nämä kaikki on purettu, mutta tontilla näkyy edelleen jäänteitä kivijalasta.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kauppakadun varrella on useita entisiä porvaristaloja, joiden katujulkisivuille on 1900-luvulla avattu isot näyteikkunat. Kohdetta vastapäätä sijaitsee 1900-luvun alkuvuosikymmeninä rakennettuja jugend-tyylisiä liikerakennuksia.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kauppakadun varteen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivu pystyiteerimavuorauksineen ja pilastereineen edustaa 1700-luvun perinnettä. Talousrakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen

asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeen tulevien kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä kapteenien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohteen päärakennus on säilynyt melko hyvin 1800-lukua vastaavassa asussaan. Päärakennuksen Kauppakadun puoleista julkisivua on muuttanut etenkin 1900-luvun alkupuoliskon suuret näyteikkunat ja liiketiloihin kadulta avattu ovi. Ajallista kerroksellisuutta päärakennukseen tuo myös pihajulkisivun mutterikuisti. Kohteen päärakennus on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palosta alkaen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireää ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä Kauppakadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) 1700-luvulle tyypillinen julkisivuvuoraus, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä kapteenien ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

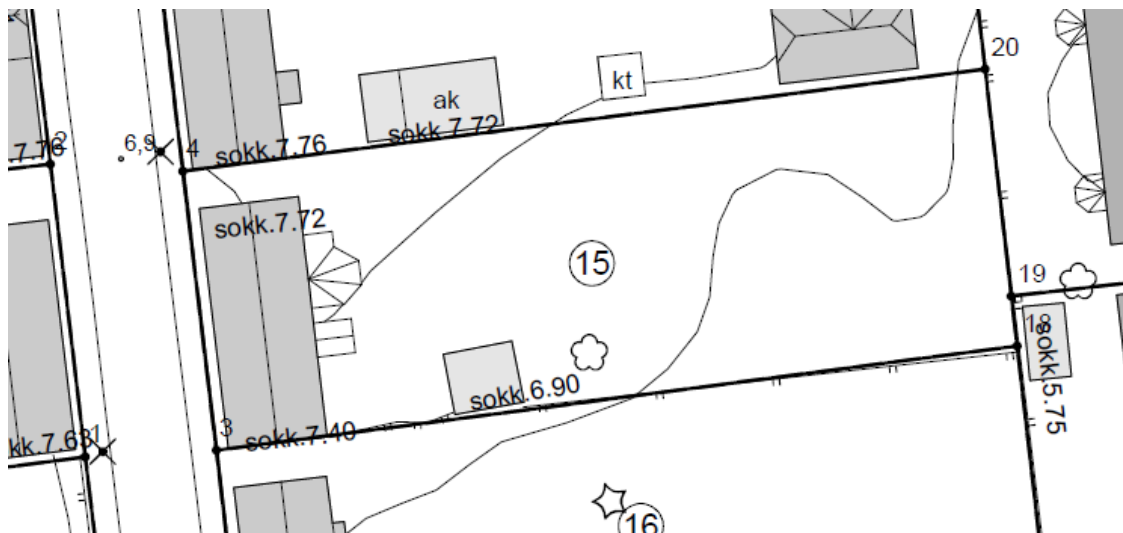
16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen päärakennuksen kauppakadun puoleinen julkisivu. Rakennuksen pohjoispäädystä on ollut 1900-luvun alkupuoliskolla lihakauppa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen päärakennuksen pihajulkisivulla on mutterikuisti ja kellarin sisäänkäynti. Lisäksi pihalta on kaksi muuta sisäänkäyntiä rakennukseen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kohteessa olevan talousrakennuksen pihan puoleinen pohjoisjulkisivu. Rakennuksen pohjoisjulkisivulla on ovi, jonka kohdalla on ilmeisesti joskus ollut kuisti. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Risto Samppala, Leila Joki-Samppala

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 26.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	21. Kauppakatu 36 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kauppakatu 36
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, liike- ja asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuin- ja liikerakennus
Nykyinen käyttö	asuin- ja liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	asuin- ja liikerakennus
Rakennusaika / ajoitus	1811 ja 1984 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1984 (RHR)
Ajoitussele	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lohko- ja luonnonkivi, peitetty laastilla
Runko	hirsi
Kattomuoto	mansardi
Kate	kattohuopa, kolmiorimat (musta)
Vuoraus	pystypeiterima
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	T-ikkunat palkistokehyksin, näyteikkunat, joiden yläosassa kolme ruutua yksinkertaisin kehyksin, T-ikkunat uusittu
Erityispiirteet	Näyteikkunoiden välissä liiketilan ikkuna-aukollinen, sormipaneloitu ovi 1900-luvun alkupuoliskolta, oven sivukarmit pyörästetty ja sormipaneloitu Nurkka- ja seinäpilasterit, joilla ei ole jalustaa tai joiden jalustan muodostaa seinälaudoituksen alareunan lista, osalla pilastereita ei ole kapiteelia, osalla on profiloituneet kapiteelit Pihan puoleisella julkisivulla on kellarin satulakattoinen sisäänkäynti ja lapekattoinen umpikuisti
Muuta	Tontin eteläsivulla on siipirakennus

Rakennus 2, siipirakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuin- ja talousrakennus
Nykyinen käyttö	asuin- ja varastorakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Alkuperäinen käyttö	asuin- ja talousrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1811, 1813 ja 1985 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1985 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluke	1 + ullakko, itäpääty 2
Perusta	luonnonkivi, länsipäädyssä peitetty laastilla, kuistin alla betonilaatta
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula, osin lape
Kate	kattohuopa, kolmiorimat (musta)
Vuoraus	päädyissä vaakalaudoitus, keskellä pystypeiterimavuoraus
Ulkovärit	punainen, päädyt vaalean keltainen, valkoinen listoitus, valkoiset ja ruskeat ovet
Ikkunat	T-ikkunat palkistokehyksin, haukkaikkunat, 6-ruutuiset pystyikkunat yksinkertaisin kehyksin, osa ikkunoista on vanhoja
Erityispiirteet	Rakennus koostuu useasta rakennusosasta, joista läntisin lapekattoinen osa liittyy piharakennuksen päärakennukseen, keskellä on asuinrakennus, jolla on lapekattoinen umpikuisti ja itäpäädyssä on kaksikerroksinen aitta.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Tontti on rakennettu heti Raahen palon jälkeen. Päärakennus on vuodelta 1811 ja siihen on tehty pihan puolelle umpikuisti 1984. Siipiosan asuinrakennus on myös vuodelta 1811 ja siihen on tehty umpikuisti vuonna 1985. Rakennuksia yhdistävä osa on vuodelta 1813 ja siinä on säilynyt vanhat pienehköt 6-ruutuiset pystyikkunat. Oletettavasti rakennusosa on alkujaan ollut satulakattoinen ja katto on muutettu myöhemmin lapekatoksi. Päärakennuksen ja siipirakennuksen T-ikkunat on uusittu vanhan mallin mukaan.

Paulaharjun mukaan tontin omistanut 1850-60-luvuilla tohtorin leski ja sitten lesken kauppiana toiminut vävy.

Rakennuksessa on toiminut kenkäkauppa ainakin 1960-luvulta alkaen ja liiketilan näyteikkunassa on edelleen kenkiä sekä kenkäkaupan entinen valomainos esillä (Muistatko? Tunnelmia Raahesta 2010, s. 46).

Tontilta on purettu tontin takaosaa reunustaneet talousrakennukset, jotka näkyvät vuoden 1915 kartassa ja 1960-luvun ilmakuvassakin. Viimeisin osa eli tontin koilliskulmassa ollut rakennus on purettu 2010-luvun taitteessa.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Rakennus sijaitsee Kauppakadun varrella. Ympärillä on useita vanhoja asuin- ja liikerakennuksia, jotka on kadulle avautuvien ovien ja näyteikkunoiden takia edelleen helppo hahmottaa entisiksi liikerakennuksiksi, vaikka liiketilat ovatkin enimmäkseen tyhjillään tällä hetkellä.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä. Siipiosaa ei ole osoitettu suojelumerkinnällä. (Akm 100 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kauppakadun varteen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahan vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivu pystypeiterimavuorauksineen ja pilastereineen edustaa 1700-luvun perinnettä. Talousrakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahan palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeen tulevien kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahan palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt melko hyvin 1800-lukua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Pihapiirin perältä on purettu talousrakennus. Päärakennuksen Kauppakadun puoleista julkisivua on muuttanut etenkin 1900-luvun alkupuoliskon suuret näyteikkunat ja liiketiloihin kadulta avattu ovi. Kohde on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahan vanhassa kaupungissa Raahan palosta alkaen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahan vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä Kauppakadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahan vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahan identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) 1700-luvulle tyypillinen julkisivuvuoraus, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahan Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

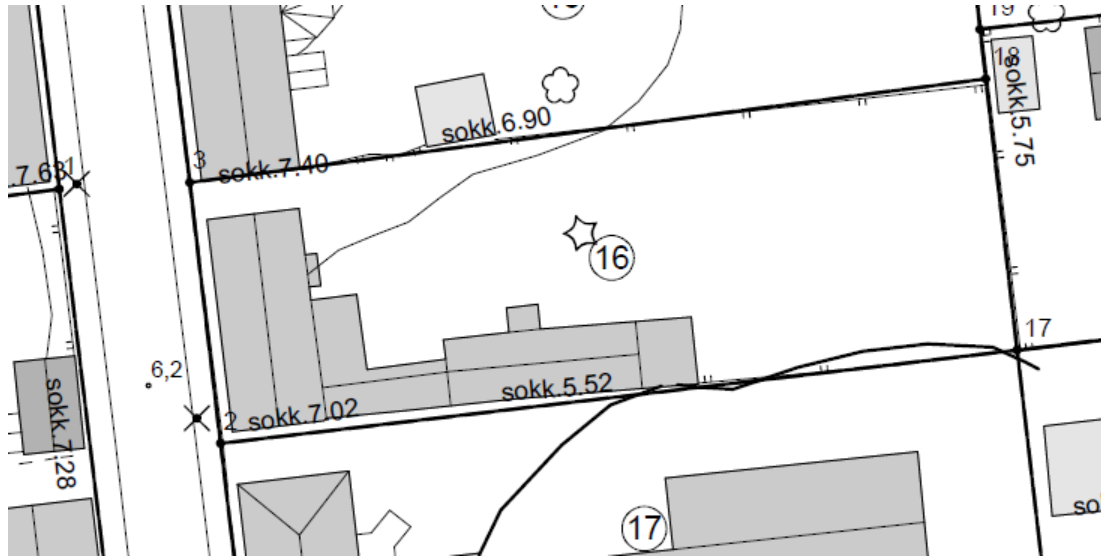
15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Päärakennuksen katujulkisivua luonnehtii liiketilan isot näyteikkunat ja niiden välissä oleva ovi. Rakennuksen ja naapuritalojen välissä on vain kapeat pihaille johtavat aukot. Talojen välissä olleet portit on purettu 1900-luvun loppupuoliskolla. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Päärakennuksen pihanpuoleinen julkisivu ja pääty. Pihanpuolella on lapekattoinen kuisti ja kellarin sisäänkäynti. Pihan puolella rakennuksen kulmassa on pilasteri, jolla ei ole jalustaa mutta koristeellisesti profiloitu kapiteeli. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Siipirakennuksen keskellä on asuinrakennus. Sen liittyy päärakennukseen lapekattoinen rakennusosa, jossa on säilynyt vanhat 6-ruutuiset ikkunat. Asuinrakennuksen itäpäädyssä on 2 kerroksinen aitta. Piha on nurmikolla ja keskellä pihaa kasvaa iso koivu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе
- Muistatko? Tunnelmia Raahesta (2006). Toim. Pirkko Utriainen ja Eija Turunen. Raahе-seura ry:n julkaisusarja nro 6.

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	22. Friemanin talon pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kirkkokatu 27
9. Omistajatyyppi	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus nro, nimi	
Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuin- ja liikerakennus
Nykyinen käyttö	asuin- ja liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	asuin- ja liikerakennus
Rakennusaika / ajoitus	1810, omistajan mukaan talo on rakennettu heti Raahen palon jälkeen
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lokokivi, peitetty betonilla
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula, Koulukadun kulmassa poikkipäätty
Kate	kattotiili (punainen), aaltopelti (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	maalarinvalkoinen, vaalean ruskea listoitus, ruskeat ja vihreät ovet
Ikkunat	6-ruutuiset vanhat pystyikkunat, joissa karmit jakavat ikkunan neljään osaan, palkistokehykset, haukkaikkunat, länsipäädystä 1900-luvun alkupuoliskolta näyteikkunat, joiden yläosa jaettu 6-vaakasuuntaiseen ruutuun palkistokehyksin
Erityispiirteet	Näyteikkunoiden välissä liiketilan uudehko ovi Katujulkisivuissa rakennuksen nurkissa ja rakennusosien välillä on pilasterit, joiden alaosa on harkotettu, keskiosa nauhaharkotettu ja yläosa harkotettu, harkotusten välissä on listat, pilasterien jalustan muodostaa julkisivulaudoituksen alareunassa oleva lista ja kapiteelin kattolista Pihajulkisivuissa nurkkapilasterit ovat yksinkertaisempia pystyä piiloponttilautaa ilman jalustaa, osassa on kattolistan muodostama kapiteeli, osassa ei ole kapiteelia Kirkkokadun suuntaisen siiven kuistilla nurkkapilasterien alaosa on nauhaharkotettu ja yläosa pystyä piiloponttilautaa, ala- ja yläosan

Aihe	Inventoitu tieto
	erottaa ikkunoiden alareunan tasolle sijoittuva koko julkisivun mittainen vaakalista
	Rakennuksen länsipäädyn liiketilan kivijalka on matalampi kuin itäpäädyn ja ullakkokerros näkyy kadulle korkeampana, pihan puolelta rakennusosa hahmottuu kaksikerroksisena makasiinina, jossa oviaukkojen yllä on yläkerroksessa lastausluukut
	Pihan puolella on kolme kuistia: 1) lähes koko Kirkkokadun suuntaisen siiven mittainen lapekattoinen umpikuisti, jossa on vanha paripeiliövi ja pieni lippa katoksena 2) Koulukadun suuntaisen siiven itäosassa on lapekattoinen umpikuisti, jossa on vanha paripeiliövi 3) Koulukadun suuntaisen siiven länsiosassa on lastauslaituria suojaava umpikuisti, jonka iso oviaukko on jätetty auki

Muuta

Rakennus 2, aitta

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	aitta
Nykyinen käyttö	autovaja, varasto
Alkuperäinen käyttö	aitta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku?
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluvu	2
Perusta	nurkkakivet (painuneet, eivät näkyvissä)
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	saumapelti
Vuoraus	ei vuorausta
Ulkovärit	punamulta, valkoinen listoitus, keltaiset ovet
Ikkunat	ei ikkunoita
Erityispiirteet	entinen riviaitta on muutettu autovajaksi
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Päärakennuksen on rakennuttanut heti Raahan palon jälkeen kauppias Nils Frieman (1788-1833). Nils Friemanin jälkeen talossa asui hänen poikansa kauppias Johan Frieman (1816-1878), jonka poika Ivar Frieman piti talossa Suomen Yhdyspankin Raahan haarakonttoria ja tytär Aina Frieman kirjakauppaa. Aina Friemanin kuoltua 1912 talo siirtyi Nordströmin (Norio) suvulle. Nordströmit pitivät talossa kauppaa ja se oli Raahan ensimmäisen kaupunginjohtajan Gösta Norion (1903-1937) lapsuudenkoti. Hän toimi kaupunginjohtajana vuosina 1930-1936.

1900-luvun puolivälissä rakennuksessa on ollut sekatarvakauppa ja vuosina 1984-2007 pizzeria, jota varten Koulukadun ja Kirkkokadun kulmaukseen on tehty ovi. Rakennuksen länsiosan liiketiloissa on viimeisimmäksi toiminut huolintaliike.

Tontin luoteiskulmasta on purettu talousrakennuksia, mm. leipurin mökki. Vuoden 1915 kartan mukaan tontin länsipäätä on kiertänyt talousrakennusten rivistö, joka näkyy edelleen 1960-luvun ilmakuvasa. Näistä rakennuksista on jäljellä tontin länsilaidalla entinen aitta tai makasiini, joka on muutettu jossain kohtaa autovajaksi.

Nykyinen omistaja arveli, että päärakennuksen vanhin osa on Kirkkokadun puoleinen rakennusosa, johon on myöhemmin yhdistetty Koulukadun varrella sijainnut makasiini.

Vuoden 1915 kartassa päärakennus näkyy nykyisessä laajuudessaan. Katujenkulmassa on L:n mallinen rakennus sisäpihan puoleisine kuisteineen, sen jatkeena siinä kiinni oleva talousrakennukseksi merkitty rakennusosa ja siinä edelleen kiinni asuinrakennukseksi merkitty rakennusosa, jonka pihajulkisivulla on leveä kuisti kuten nykyisinkin. Näiden rakennusosien lisäksi tontin länsipäätä on kiertänyt talousrakennukset, joista jäljellä on autokatokseksi muutettu rakennusosa tontin länsireunalla. Kulku tontille on ollut Kirkkokadun puolelta, ellei sitten talousrakennuksissa ole ollut kulkusolaa nykyisen Koulukadun puolelta.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Koulu- ja Kirkkokatujen risteyksessä. Koulukadun varrella on useita muitakin vauraiden kauppaporvarien vanhoja asuin- ja liikerakennuksia mutta myös uudempaa rakennuskantaa kuten viereinen Raahan Seutu -lehden entinen toimitalo 1950-luvulta ja Kirkkokadulla vastapäätä sijaitseva 1970-luvun asuinkerrostalo. Koulukadun varrella vastapäätä Friemanin taloa on entinen pelastusarmeijan talo, jossa nykyisin toimii Raahan teatteri sekä tyhjä tontti. Risteyksen vastakkaisessa kulmassa on entinen Suomen Yhdyspankin toimitalo. Koulukadun itäpäässä kadun päätteenä on klassistinen Raahan Keskuskoulu.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahan historiallista puukaupunkia ja Koulukadun sekä Kirkkokadun varseen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on pankkitoimintaan liittyvää historiallista todistusarvoa. Rakennuksessa on ollut 1900-luvun alussa Suomen Yhdyspankin Raahan haarakonttori. Kohde on ollut Raahan ensimmäisen kaupunginjohtajan Gösta Norion lapsuudenkoti ja sillä on hänen henkilöhistoriaansa liittyvää todistusarvoa.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahan vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennuksen julkisivuissa näkyy selvästi Raahan vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin koristeellisissa harkotetuissa kulma- ja julkisivupilastereissa. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä pihaportit ilmentävät hyvin Raahan palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien ja kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahan palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohteen päärakennus on säilynyt osittain 1800-lukua vastaavassa asussaan. Päärakennuksen Koulukadun puoleista julkisivua on muuttanut etenkin 1900-luvun alkupuoliskon isot näyteikkunat ja liiketiloihin kadulta avatut ovet. Ajallista kerroksellisuutta kohteeseen tuo eri-ikäiset kuistit. Kohde on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahan vanhassa kaupungissa Raahan palosta alkaen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahan vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä sekä Koulukadulla että Kirkkokadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahan vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahan identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, pankkitoiminta ja Raahen ensimmäisen kaupunginjohtajan henkilöhistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Päärakennuksen edustavuuden vuoksi kohteella voi katsoa olevan myös vähintään maakunnallista merkitystä. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

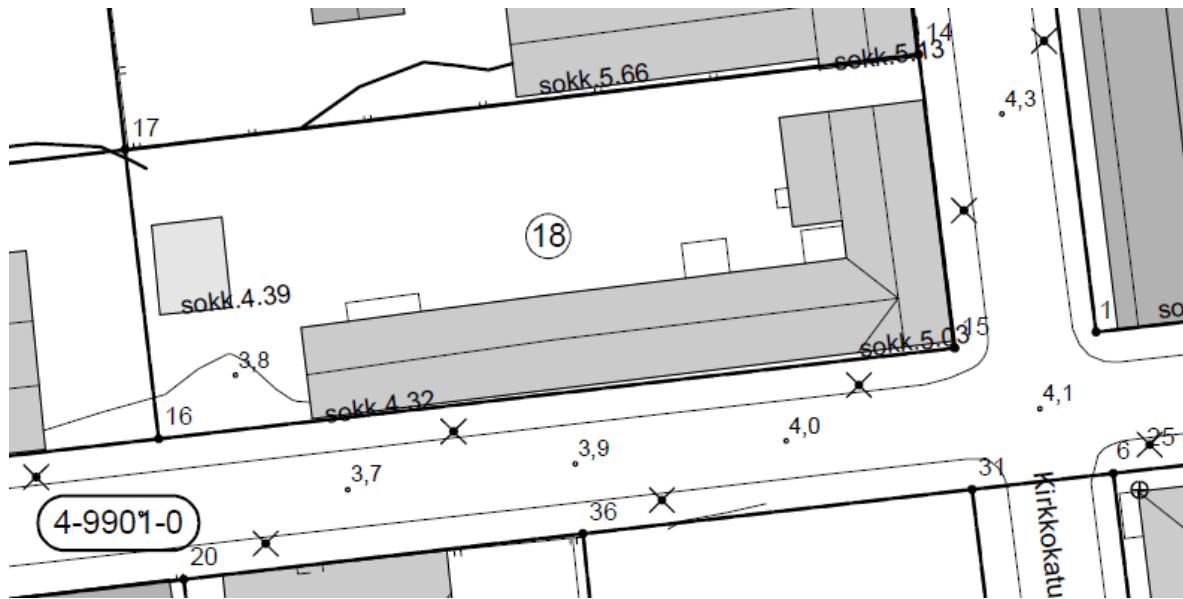
15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

16. Historiallinen (H) kyllä

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

19.b JULKISIVUT

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Friemanin talon Koulukadun puoleinen julkisivu on erittäin pitkä. Kadun kulmassa rakennuksessa on poikkipääty, johon on avattu 1980-luvulla sisäänkäynti kulmauksessa toimineeseen pizzeriaan. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy osa länsipäädyn liiketiloja, joiden kivi jalka on muuta rakennusta matalampi ja ullakkokerros korkeampi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Friemanin talo valokuvattuna 1900-luvun alkupuoliskolla Koulu- ja Kirkkokatujen risteyksestä. Rakennuksen ulkonäkö ei ole juurikaan muuttunut. Kuvälähde: Sanna Mannisen Raahen museolta saama valokuva rakennuksesta.

Kuva 4. Friemanin talon liiketilat Koulukadun varrella rakennuksen länsipäässä. Liiketilojen kivijalka on muuta rakennusta matalampi ja ullakkokerros korkeampi räystääslinjan ollessa kuitenkin yhtenäinen. Liiketilojen keskellä on kaksi isoa näyteikkunaa, joiden välissä on ovi liiketiloihin. Liiketilassa on viimeksi toiminut huolintayritys. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Friemanin talon Kirkkokadun puoleisessa siivessä on iso lapekattoinen umpikuisti ja vanha pariovi. Pihan puolella siiven vesikatteenä on aaltopelti. Kauppakadun puoleisen siiven kuisti on pienempi lapekattoinen umpikuisti. Myös siinä on vanha pariovi. Kellarin sisäänkäynti sijaitsee rakennuksen kulmassa. Piha on lähes kauttaaltaan asfaltoitu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Friemanin talon Kauppakadun puoleisen siiven pihajulkisivu. Liiketilojen takana on ollut varastomakasiinit, joihin johtaa vihreät ovet. Ovien yllä on luukut yläkerroksen varastotiloihin. Kuvan oikeassa laidassa näkyy huolintaliikkeen aikainen lastauslaituri katoksineen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 7. Friemanin talon piharakennuksista on säästynyt autovajaksi muutettu entinen aitta tai makasiini. Rakennuksessa on vanha käsityönä tehty saumapeltikate.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe
- Timo Myllykoski (2019): Friemanin talossa alkaa tapahtua. Raahen Seutu 25.11.2019.

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Sanna Manninen 24.6.2020

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	23, Kirkkokatu 23 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti, asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-14-20
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	-
9. Omistajatyyppi	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus (kadun varrella eteläisempi isompi A-rakennus)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	liikerakennus, pankki, poliisilaitos
Rakennusaika / ajoitus	1812 ja 1945 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1945 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1½ + kellari
Perusta	lohkokivi kadulla, betoni pihalla
Runko	hirttä, laajennus rankorakenteinen
Kattomuoto	auma, lapekattoinen kattolyhty, laajennus lapekattoinen
Kate	saumapelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean vihreä, valkoinen listoitus
Ikkunat	kadun puolella vanhat ulosaukeavat 6-ruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin, haukkaikkunat, pihan puolella 3-ruutuiset vaakaikkunat ja 8-ruutuinen vaakaikkuna 1940-luvulta
Erityispiirteet	Rakennusta on laajennettu pihan puolella lapekattoisella laajennusosalla. Katujulkisivulle on avattu sisäänkäynti 1940-luvulla pankin myötä. Ovi ja sen yllä oleva kulumistaan pyörästetty katos ovat funkkishenkisiä. Rakennuksen katujulkisivulla on nurkkapilasterit, joiden alaosa on harkotettu ja keski- ja yläosa nauhaharkotettu. Julkisivuissa on vaakalista ikkunoiden alareunassa sekä asuin- ja ullakkokerroksen välissä. Vaakalistat muodostavat nurkkapilasterien kapiteelit. Pihajulkisivulla on vain yksikertaiset nurkkalistat.
Muuta	

Rakennus 2, asuinrakennus (kadun varrella pohjoisempi pienempi B-rakennus)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	liiketila
Rakennusaika / ajoitus	1915, 1945 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1945 (RHR)
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1½, kellari, (holvikellari, lihakoukkuja)
Perusta	lohkokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	auma
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	pysty peiterima, ullakkokerros vaakavuorattu
Ulkovärit	vaalean ruskea, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutuiset uudet pystyikkunat, haukkaikkunat
Erityispiirteet	Pystypeiterimavuorauksen ja ullakkokerroksen vaakavuorauksen välissä pyörökaarifriisi. Pihan puolella matala tiilistä ja lohkokivistä muurattu kellarin sisäänkäynti. Lapekattoinen avokuisti rakennusten välissä. katujulkisivulta sormipaneloitu valkoiseksi maalattu ovi, jossa kulumistaan pyöristetty ikkuna.
Muuta	

Rakennus 3, asuinrakennus (pihan pohjoisreunan C-rakennus)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talous- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	sikala, pesutupa ja sauna, rengin asunto päädyssä
Rakennusaika / ajoitus	1814, 1996 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1996 (RHR)
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	porakivi, betonia päällä
Runko	hirsi
Kattomuoto	auma
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	2 ja 3 ruutuisia vaakaikkunoita, ikkunat uusittu
Erityispiirteet	kaksi uutta aumakattoista avokuistia
Muuta	

Rakennus 4, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus, aitta
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	kauppiaan varasto

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennusaika / ajoitus	1885 (vuosiluku hirsissä)
Ajoitussele	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	2
Perusta	lohkokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	-
Ulkovärit	punamulta, valkoinen listoitus, keltainen ovi
Ikkunat	-
Erityispiirteet	nurkat koteloitu
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

1850-1860-luvuilla kohteessa on Paulaharjun mukaan asunut ensin raatimies Carl Gustaf Svanljung ja sitten kapteeni C. A. Svanljung.

Isompaa asuinrakennusta on laajennettu vuonna 1945, jolloin rakennukseen sijoittui pankki. Laajennuksen myötä ullakolle tehtiin kattolyhty ja asuinhuoneita. Poliisilaitos oli rakennuksessa 1960-luvulla. Rakennuksen toinen pääty on ollut asuntona kaiken aikaa, liiketilat muutettiin asunnoksi vuonna 1997.

Pienempi asuinrakennus on alkujaan ollut kauppa. Kaupan jälkeen siinä on toiminut metsätoimisto. Asuintaloksi rakennus on muutettu vuonna 1998.

Pihan pohjoisreunalla oleva asuinrakennus on alkujaan ollut talousrakennus, jossa on ollut sikala, pesutupa, sauna ja reingin asunto. Rakennus on muutettu kokonaisuudessaan asunnoiksi vuonna 1996.

Lisäksi tontin perällä on asuinrakennus vuodelta 2004 ja autotalli samalta vuodelta. Puuvuorattu yksikerroksinen uudisrakennus avoikuisteineen istuu melko luontevasti osaksi pihapiiriä.

Vuoden 1915 tonttikartassa päärakennusta ei ole vielä laajennettu pihan puolelle. Kadun varressa on myös ilmeisesti samana vuonna valmistunut liikerakennus nykyisessä laajuudessaan. Talousrakennusten rivistö on jatkunut tontin pohjoisreunalla koko matkan. Rakennusrivin itäpää on merkitty asuinrakennukseksi. Aitan kohdalla on nykyistä aittaa hieman suurempi L:n mallinen talousrakennus. Ilmeisesti aitasta on purettu jokin rakennusosa, tai aitta on siirretty muualta tontilta nykyiselle paikalleen.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kirkkokadun varrella useita vauraiden kauppaporvarien entisiä asuin- ja liikerakennuksia, joissa on ollut 1900-luvulla erilaisia liike- ja toimistotiloja.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kirkkokadun varren asuinrakennukset on suojeltu sr-merkinnällä ja pihassa oleva aitta sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kirkkokadun varteen sijoittuneita vauraita porvaristaloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on pankkitoimintaan, poliisilaitoksen toimintaan ja metsätalouteen liittyvää historiallista todistusarvoa. Kohteen päärakennuksessa on ollut 1900-luvun puolivälissä pankki ja 1960-luvulla poliisi.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahan vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennusten julkisivuissa näkyy selvästi Raahan vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin koristeellisissa nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja julkisivujen jäsentelyssä vaakalistoin. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä aidattu pihapiiri ilmentävät hyvin Raahan palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien ja kapteenien asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahan palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kapteenien asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohteen rakennuskanta on ajallisesti kerroksellista ja kohteen rakennusten katujulkisivut ovat säilyneet 1900-luvun puolivälin asussaan. Päärakennuksen alkuperäistä 1800-luvun ilmettä on muuttanut etenkin katujulkisivulle avattu pankin sisäänkäynti. 1900-luvun ajalliset kerrokset näkyvät vuosisadan alussa kadun varteen rakennetussa pienemmässä liikerakennuksessa, joka tyyllisesti jatkaa 1800-luvun rakennusperinnettä ja 1940-luvulla tehdyssä päärakennuksen laajennuksessa pihajulkisivulla. Pihapiirin vanhan rakennuskannan käyttötarkoitusta on muutettu tai sitä on korvattu uudisrakennuksilla 2000-luvun vaihteessa. Nämäkin rakennukset kuitenkin ilmentävät perinteisen rakennustavan jatkuvuutta ainakin ulkonäkönsä osalta. Kadun varren rakennukset ovat kauniisti patinoituneet.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahan vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä kirkkokadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahan vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahan identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

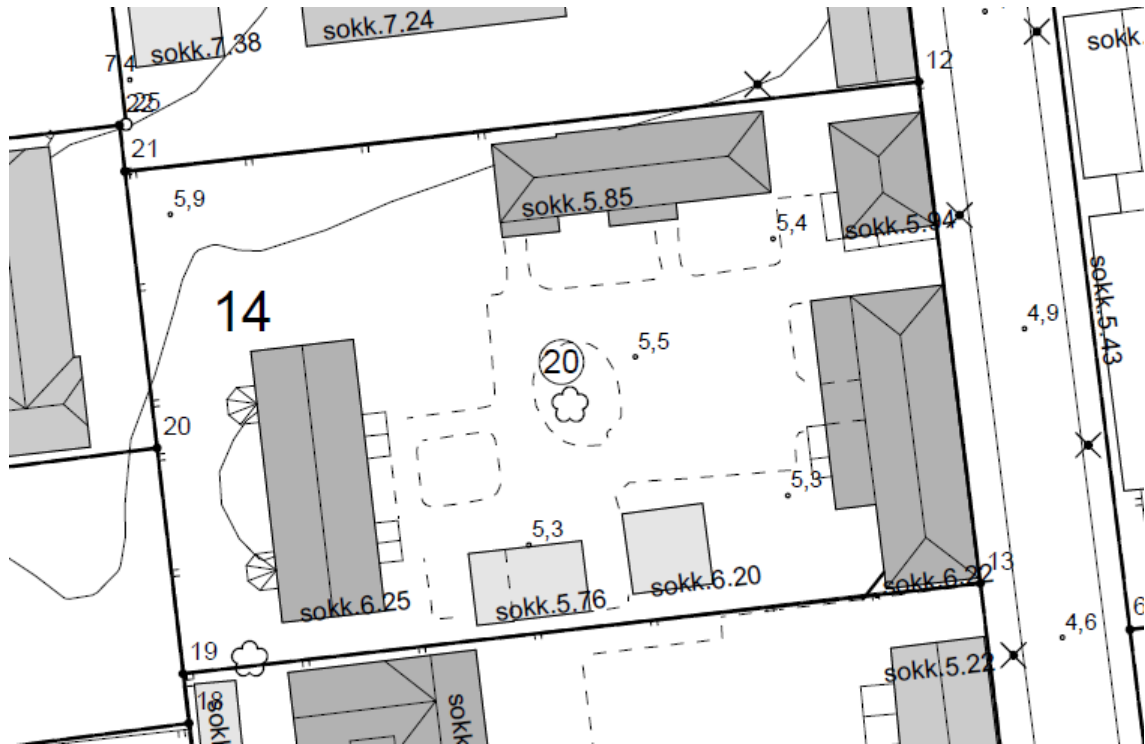
(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, pankkitoiminta, (M) katunäkymät.

15. Rakennushistoriallinen (R)	kyllä
16. Historiallinen (H)	kyllä
17. Maisemallinen (M)	kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen päärakennuksen Kirkkokadun puoleinen julkisivu. Kuvan oikeassa reunassa näkyy ovi rakennuksessa olleisiin liiketiloihin. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen päärakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Sitä luonnehtii 1940-luvulla tehty laajennus ja kattolyhty. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kirkkokadun varrella olevan pienemmän asuinrakennuksen katuulkisivu ja eteläulkisivu. 1900-luvun alusta oleva liikerakennus on muutettu 1900-lopulla asunnoksi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Pihassa tontin pohjoisreunalla olevan asuinrakennuksen eteläulkisivu. Entinen talousrakennus on muutettu asunnoiksi 1900-luvun lopulla. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Pihapiirissä olevan 1800-luvun aitan pohjoisjulkisivu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Paavo Sippola, Sami Sippola, Risto Havia

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	24. Raahe-opiston pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-15
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Brahenkatu 17
9. Omistajatyyppe	kaupunki

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, riviaitta ja eläinsuoja

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	riviaitta ja eläinsuoja
Nykyinen käyttö	varasto?
Alkuperäinen käyttö	varastoaitta ja eläinsuoja (navetta, talli?)
Rakennusaika / ajoitus	1885 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto)
Ajoituselite	kohteen päärakennus on 1800-luvun alkupuoliskolta
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2
Perusta	nurkkakivet (painuneet, eivät näy)
Runko	hirsi, päädyn eläinsuojassa myös betoni
Kattomuoto	satula, itäpäädyssä poikkipääty pihan puolelle
Kate	profiilipelti (musta)
Vuoraus	ei vuorausta, eläinsuojassa osittain sementtitiili ja rappaus
Ulkovärit	punainen, vaalea rappaus, sementtitiili, oviaukkojen kehukset valkoiset, ovet ruskeat
Ikkunat	pienehköt neliöt tai vaakaikkunat, peitetty levyillä, eläinsuojan ikkuna-aukkojen yllä ja alla sivuttain ladotut tiilet
Erityispiirteet	ovet ovat leveää vaakalautaa ja niissä on vanhat helat, rakennuksen länsipäädyssä on eläinsuoja, jonka yllä ylinen, muuten rakennuksessa on 3 kaksikerroksista aittahuonetta
Muuta	hirsirunkoa on tuettu följareilla

11. RAKENNUSHISTORIA

Patala eli nykyinen Raahe-opiston rakennus on näyttävä 1800-luvun kauppaporvarin asuin- ja liikerakennus, jonka tontilla on myös piharakennus. Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850-60-luvuilla piirilääkäri, tuomari, kellarimestari ja kauppias.

Riviaitta tai ainakin sen vanhimmat osat ovat oletettavasti 1800-luvulta. Päädyn eläinsuojan sisäseinä on vahvistettu betonilla ja lattia on valettu betonista. Betonivaluun on merkitty vuosiluku 1943. Vuoden 1915 kartassa talousrakennus on koko tontin levyinen, joten oletettavasti päädyistä on purettu yksi huone 1940-luvulla eläinsuojan kunnostuksen yhteydessä.

Tontin itälaidalta on purettu 1960-luvun jälkeen Patalan päärakennukseen liittyvän piharakennussiiven eteläisin osa, joka näkyy vielä 1960-luvulla otetussa ilmakuvassa.

Aiempi inventointi

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015:

Brahenkatu 17, ns. Patalan talo, joka on työväenopiston käytössä. Rakennus on 1800-luvun alkupuoliskolta ja ulkoasultaan empiretyylinen. Rakennuksessa on toiminut mm. Raahen seminaarin oppilaskunnan ruokala. (A)

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Pekkatorilta lähtee korttelin läpi kulkeva kävely- ja pyörätie Reiponkadulle ja sen varrella olevaan leikkipuistoon. Kävely- ja pyörätie kulkee aivan riviaitan ja eläinsuojan vierestä ja leikkipuisto ja sen yhteydessä oleva pysäköintialue jää rakennuksen eteläpuolelle. Viereisillä tonteilla Brahenkatu 13 ja 15 olevat piharakennukset sijoittuvat myös tonttien takalaidalle muodostaen yhtenäisen rivistön, joka näkyy hyvin Reiponkadulle leikkipuiston yli. Paikka on ainoa Raahen vanhassa kaupungissa, jossa korttelin sisäosiin näkyy hyvin ja jossa korttelin läpi pääsee kulkemaan menemättä pihaille. Reiponkadun toisella puolen on pienempiä liike- ja asuinrakennuksia 1800- ja 1900-luvuilta.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Patala on suojeltu sr-merkinnällä ja piharakennus sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Arviointi koskee vain kohteen talousrakennusta.

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia pihapiiriä rajaavia talousrakennuksia on säilynyt jonkin verran tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Talousrakennus ilmentää perinteistä hirsirakentamista ja betonin käytön yleistymistä 1900-luvulla.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Raahen vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä.

Säilyneisyysarvot: kohde on ajallisesti kerroksellinen ja siitä erottuu selvästi 1800-luvun hirsirakenteiset osat ja tuoreemmat 1900-luvun osat. Rakennus on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennus- ja elämäntavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymää Reiponkadun varrella. Muualla vanhassa kaupungissa ei aukea näkyviä korttelien sisäosiin eikä korttelien läpi kulje kävelyteitä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa kauppiaiden asumista ja elämäntapaa Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina. Identiteettimerkitystä korostaa kohteen sijainti vanhan kaupungin ainoassa korttelissa, jonka läpi pääsee kulkemaan talousrakennusten vierestä ja kansalaisopiston puolijulkisella pihalla.

Arvotus / arvotusvaihe

Kohteen päärakennus Patala on arvotettu Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2015 osaksi valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Brahenkatu A-luokan rakennuksena. Osana valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Brahenkatu päärakennus suositellaan säilyttämään.

Seuraava arvotus ja suositus koskee nyt inventoitua talousrakennusta.

(R) lähinnä perinteinen hirsirakentaminen, (H) lähinnä maatalous kaupungissa, (M) korttelin sisäosien talousrakennusten näkyminen kadulle.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) ei
 16. Historiallinen (H) ei
 17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2 Tontin eteläsivulle sijoittuu riviaitta, jonka länsipäätyä on käytetty eläinsuojana. Eläinsuojaa on luultavasti käytetty navettana tai tallina ja sen yläpuolella on ylinen heiniä varten. Eläinsuojan lisäksi rakennuksessa on kolme muuta aittahuonetta. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3 Kuvassa näkyy eläinsuojan vuorausmateriaaleja. Pihapuoleinen seinä on vuorattu vaaleilla sementtitiilillä, jotka ovat seinähirsien kanssa samassa tasossa. Päädyssä puolestaan on betonista valettu kivijalka alimpien hirsien tilalla ja sen päällä hirret, jotka on vuorattu rappauksella. Rappaus on kulunut nurkasta ja sen alta näkyy rappauستا tukeva rimoitus. Rappauksen päällä on följari tukemassa hirsirakennetta.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	25, Brahenkatu 15 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	talousrakennus
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-15-29
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-15
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Brahenkatu 15
9. Omistajatyyppe	seurakunta

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus1, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	liiteri, varasto
Alkuperäinen käyttö	itäpäässä ollut sauna, keskellä rakennusta hevostalli, länsipäässä navetta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku
Ajoituselite	kohteen päärakennus on 1800-luvun alkupuoliskolta
Suunnittelija	-
Kerrosluku	keskellä parsi, muuten 1-kerroksinen
Perusta	porakivet nurkkakivinä (painuneet)
Runko	hirsi
Kattomuoto	harjakatto
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	rakennuksen pohjoisjulkisivu on lomalaudoitettu, muut julkisivut ovat vuoraamattomat
Ulkovärit	punamulta
Ikkunat	pieni vanerilla peitetty ikkuna
Erityispiirteet	Entiseen saunaan ja navettaan matala puuovi, entiseen talliin leveä pariovi. Kaikkien ovien yllä lastausluukku ylisille. Lyhyitä hirsinurkkia peittää nurkkalaudat.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan kohteessa on asunut 1850-1860-luvuilla kauppiaan tytär ja tullinhoitaja. Päärakennus on näyttävä klassistinen pysty-laudoitettu entinen asuin- ja liikerakennus, jossa Raahen Vapaaseurakunta toimii nykyisin.

Laivanvarustaja, varapormestari Matthias Junell (1766-1843) rakennutti talon Raahen palon jälkeen. Hän toimi kauppaseuran rahastonhoitajana vuosina 1820-1840. Kauppaseura, joka hoiti kaupungin kaikkia kauppa-alaan kuuluvia asioita, piti melkein aina kokouksensa rahastonhoitajan luona. 1800-luvun puolivälissä talon omisti tullinhoitaja Gustaf Hultman. Hän oli mukana Fruntimmersföreningen i Brahestad -nimellä toimineen yhdistyksen toiminnassa aktiivisena jäsenenä, kun se päätti lastenkotitoiminnan aloittamisesta.

1800-luvun lopulla talo siirtyi useiden muiden omistajien jälkeen Raahan alkeiskoulun (nykyinen keskuskoulu) ensimmäisenä rehtorina vuodesta 1912 alkaen toimineen G. A. Wangelin omistukseen.

Vuonna 1937 kiinteistön osti Suomen Vapaakirkko. Päärakennusta kunnostettiin vuonna 2010. Muun muassa viemäriinjoja ja vanhoja kaakeliuuneja kunnostettiin.

Tontilla on ollut tontin itäreunalla päärakennuksen jatkeena toinen asuinrakennus, joka on purettu vuonna 1993. Sen jatkeena on ollut kapearunkoinen talousrakennus. Lisäksi tontin itäisivustalla on ollut kellarirakennus ja aitta, jotka on purettu 1990-luvulla. Aitan viljavarastosta on löytynyt kuparinen laatta (n. 3 cm x 5 cm, jossa oli miekan ja laakeriseppeleen kuva). Aitan hirsistä on rakennettu sauna Siikajoelle.

Tontin länsilaidalla on myös ollut asuinrakennus, joka on purettu ennen 1940-lukua. Rakennuksessa on ollut peltisepän paja.

Vuoden 1915 tonttikartassa tontin pohjois-, itä ja eteläreunaa kiertää rakennukset ja länsireunalla on asuinrakennus ja eteläreunan talousrakennusten kapearunkoinen siipiosa.

Aiempi inventointi

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015:

Brahenkatu 15, nykyinen Vapaakirkko, 1800-luvun alkupuolelta peräisin oleva pystylaudoitettu klassistinen hirsirakennus. (A)

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Pekkatorilta lähtee korttelin läpi kulkeva kävely- ja pyörätie Reiponkadulle ja sen varrella olevaan leikkipuistoon. Kävely- ja pyörätie kulkee aivan talousrakennuksen vierestä ja leikkipuisto jää rakennuksen eteläpuolelle. Viereisillä tonteilla Brahenkatu 13 ja 17 olevat piharakennukset sijoittuvat myös tonttien takalaidalle muodostaen yhtenäisen rivistön, joka näkyy hyvin Reiponkadulle leikkipuiston yli. Paikka on ainoa Raahan vanhassa kaupungissa, jossa korttelin sisäosiin näkyy hyvin ja jossa korttelin läpi pääsee kulkemaan menemättä pihoilta.

Kohteen pihapiiristä näkyy Brahenkatua reunustavien talojen välistä Raahan kirkon torni.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Vapaakirkko on suojeltu sr-merkinnällä. Piharakennus on suojeltu sh-merkinnällä samoin kuin tontin itälaidalla olleet, purettu rakennukset (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Arviointi koskee vain kohteen talousrakennusta.

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahan historiallista puukaupunkia. Vastaavia pihapiiriä rajaavia talousrakennuksia on säilynyt jonkin verran tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Talousrakennus ilmentää perinteistä hirsirakentamista.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Raahan vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä.

Säilyneisyysarvot: kohde on säilynyt melko hyvin 1900-luvun alkupuoliskoa vastaavassa asussaan. Osa rakennuksen ovista on vaihdettu uudempiin, osa saattaa olla 1800-luvulta. Kohde ilmentää rakennus- ja elämäntavan jatkuvuutta Raahan vanhassa kaupungissa Raahan palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahan vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katu näkymää Reiponkadun varrella. Muualla vanhassa kaupungissa ei aukea näkymiä korttelien sisäosiin eikä korttelien läpi kulje kävelyteitä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa kauppiaiden asumista ja elämäntapaa Raahan vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahan identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena

kaupunkina. Identiteettimerkitystä korostaa kohteen sijainti vanhan kaupungin ainoassa korttelissa, jonka läpi pääsee kulkemaan talousrakennusten vierestä.

Arvotus / arvotusvaihe

Kohteen päärakennus nykyinen Vapaakirkko on arvotettu Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2015 osaksi valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Brahenkatu A-luokan rakennuksena. Osana valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Brahenkatu päärakennus suositellaan säilyttämään.

Seuraava arvotus ja suositus koskee nyt inventoitua talousrakennusta.

(R) lähinnä perinteinen hirsirakentaminen, (H) lähinnä maatalous kaupungissa, (M) korttelin sisäosien talousrakennusten näkyminen kadulle.

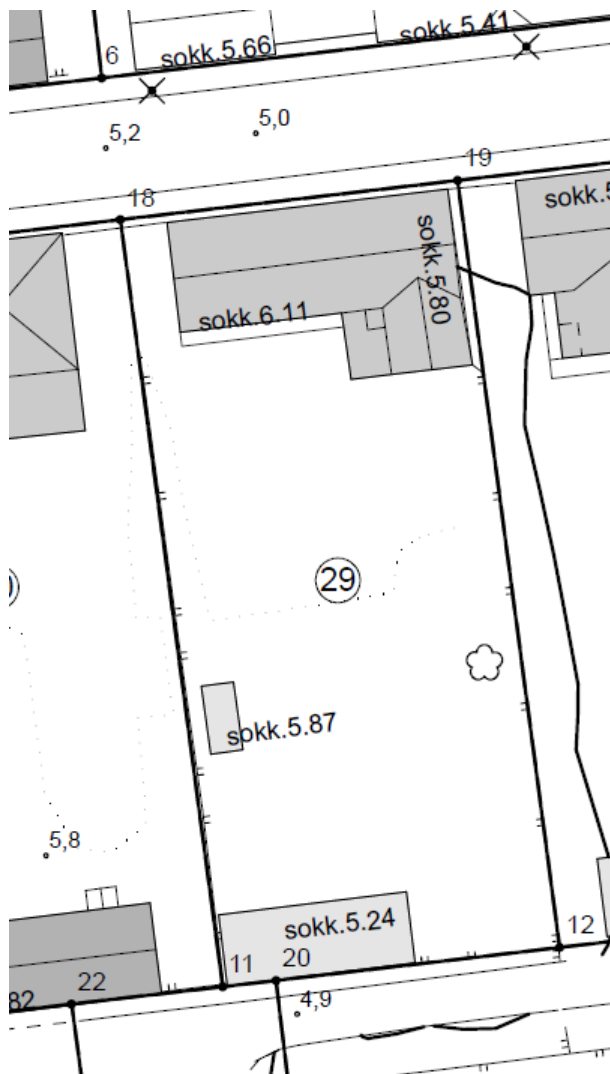
Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) ei
 16. Historiallinen (H) ei
 17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS**19.b JULKISIVUT****20. VALOKUVAT**

Kuva 2. Kohteessa tontin perällä olevan talousrakennuksen pihanpuoleinen pohjoisjulkisivu. Hirsirakennuksen kattohuopa on repeytynyt talvella 2019.2020 ja repeämiä on peitetty muovilla. Rakennuksen edustalle on varastoitu remontista ylijäänyttä tavaraa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Talousrakennuksen eteläjulkisivu puiston puolella. Kuvassa etualalla näkyy leikkipuiston nurmikenttää ja leikkipuiston metalliaita sekä leikkipuiston varistorakennus. Leikkipuiston aidan ja kohteen tonttia rajaavan valkoiseksi maalatun vaakalaudoitetun aidan välissä on kävelytie. Kohteen talousrakennus näkyy kuvan keskellä. Sen vasemmalla puolella on naapuritontin perällä oleva asuinrakennus.

Kuva 4. Vanha valokuva 1990-luvun alusta. Kuvassa näkyy vasemmalla keltaiseksi maalattu vapaakirkko ja oikealla tontin itäreunalta puretti toinen asuinrakennus. Purettu rakennus näyttää kuvassa huonokuntoiselta ja se on ollut päärakennusta selvästi vaatimattomampi ulkoasultaan. Kuvan ottaja on tuntematon. Kuvälähde: Raahen vapaaseurakunta.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe
- Kirsi Vähäkangas (2019): Joulukuuna 1: Vaapaakirkon talolla on pitkä historia. Raahen Seutu 1.12.2019.

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Merja Tuikkala, Jaakko Kallela, Inkeri ja Martti Heikkinen

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 22.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	26. Kivi-Sovion pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-15
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Brahenkatu 13
9. Omistajatyyppe	kaupunki

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, tyhjillään oleva asuinrakennus tontin eteläreunalla

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	tyhjillään, 3 asuntoa
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku
Ajoitusselite	kohteen päärakennus on 1800-luvun puolivälistä
Suunnittelija	-
Kerros-luku	1
Perusta	lohkokivi (osittain peitetty laastilla)
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus, keltaiset ovet
Ikkunat	vanhat T-ikkunat, ikkunakehysten sivulautojen alapäätsä muotoillut, muuten kehys on palkisto- ja aedikulakehysten välimuoto
Erityispiirteet	pihan puolella 3 harjakattoista umpikuistia, joista keskimmaisessä huopakate ja sivuilla kaksiruutuiset ikkunat
Muuta	

Rakennus 2, asuinrakennus tontin länsireunalla

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	makasiini?
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku
Ajoitusselite	kohteen päärakennus on 1800-luvun puolivälistä
Suunnittelija	-
Kerros-luku	1 ½
Perusta	lohkokivi? (peitetty laastilla)

Aihe	Inventoitu tieto
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	kerma, ruskea listoitus
Ikkunat	1900-luvun alkupuoliskon 6- tai 8-ruutuiset vaakaikkunat, joissa tuuletusikkunat alhaalla, yksinkertaiset kehykset, joiden sivulautojen alapäätkätk
Erityispiirteet	Pihan puolella lapekattoinen avokuisti, puuportaak
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kivi-Sovio on näyttävä 1800-luvun kauppaporvarin asuin- ja liikerakennus, jonka tontilla on myös piharakennuksia.

Piharakennukset ovat oletettavasti Raahen palon jälkeiseltä ajalta, 1800-luvulta. Niiden alkuperäinen käyttö ei ole tiedossa. 1900-luvun alusta olevassa valokuvassa tontin länsilaidan piharakennus näyttää makasiinilta tai muulta vastaavalta talousrakennukselta (Lilius 2006, s. 125). Vuoden 1915 kartaan se on merkitty myös talousrakennuksena, kun taas tontin etelälaidan rakennus on merkitty asuinrakennuksena. Vuoden 1915 kartan perusteella rakennuksen kolmesta kuistista läntisin on vanhin.

Piharakennuksia on käytetty asuinrakennuksina vielä 2000-luvulla. Tontin etelälaidan rakennus on tyhjiällä tällä hetkellä, länsilaidan rakennus on asuttu.

Tontilta on purettu 1960-luvun jälkeen tontin itälaidalla ollut piharakennus, joka näkyy vielä 1960-luvulla otetussa ilmakuvassa.

Aiempi inventointi

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015:

Brahenkatu 13, "kivi-Sovio", vuodelta 1849, kaksikerroksinen hirsirakennus, jota rapatun ulkoasun vuoksi on alettu kutsua kivi-Sovioksi. Rakennuksessa toimii nykyisin Raahen työväenopisto. Rakennuksessa on toiminut Lyndwallin kauppa ja ravintolahotelli Hansa. Hotelli- ja ravintolatoiminnan jälkeen Raahen kaupunki osti Pekkatorin rakennukset ja Hansaan tuli työväenopisto.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti on Pekkatorin kaakkoislaidalla ja Kivi-Sovion rakennus rajaa Pekkatoria. Torin kulmalta lähtee kävely- ja pyörätie korttelin läpi johtaen Reiponkadulle ja sen varrella olevaan leikkipuistoon. Kivi-Sovion piharakennukset rajaavat kävely- ja pyörätietä. Viereisillä tonteilla Brahenkatu 15 ja 17 ovat talousrakennukset sijoittuvat myös tonttien takalaidalle muodostaen yhtenäisen rivistön, joka näkyy hyvin Reiponkadulle leikkipuiston yli. Paikka on ainoa Raahen vanhassa kaupungissa, jossa korttelin sisäosiin näkyy hyvin ja jossa korttelin läpi pääsee kulkemaan menemättä pihaille.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Pekkatorin alue on suojeltu S-1-merkinnällä. Kivi-Sovio on suojeltu sr-merkinnällä ja piharakennukset sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Arviointi koskee vain kohteen piharakennuksia.

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia pihapiiriä rajaavia asuinkäytössä olleita piharakennuksia on säilynyt jonkin verran tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Piharakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista.

Historialliset arvot: Piharakennukset ilmentävät asumisoloja vanhassa kaupungissa. Komean päärakennuksen ohella pihapiireissä oli usein useampia vaatimattomia asuinkäytössä olleita rakennuksia.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä.

Säilyneisyysarvot: kohde on säilynyt melko hyvin 1900-luvun alkupuoliskoa vastaavassa asussaan. Ajallista kerroksellisuutta piharakennuksiin tuo 1900-luvulla tehty vaakavuoraus, kuistit ja toisen rakennuksen uusitut ikkunat. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää Reiponkadun varrella sekä tärkeä osa Pekkatorin näkymiä. Muualla vanhassa kaupungissa ei aukea näkymiä korttelien sisäosiin eikä korttelien läpi kulje kävelyteitä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa vauraiden kauppiaiden palvelusväen asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina. Identiteettimerkitystä korostaa kohteen sijainti vanhan kaupungin ainoassa korttelissa, jonka läpi pääsee kulkemaan talousrakennusten vierestä.

Arvotus / arvotusvaihe

Kohteen päärakennus Kivi-Sovio on arvotettu Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2015 osaksi valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Pekkatori A-luokan rakennuksena. Osana valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Pekkatori päärakennus suositellaan säilyttämään.

Seuraava arvotus ja suositus koskee nyt inventoituja piharakennuksia.

(R) lähinnä perinteinen hirsirakentaminen, (H) lähinnä asumisolot kaupungissa, (M) korttelin sisäosien piharakennusten näkyminen kadulle.

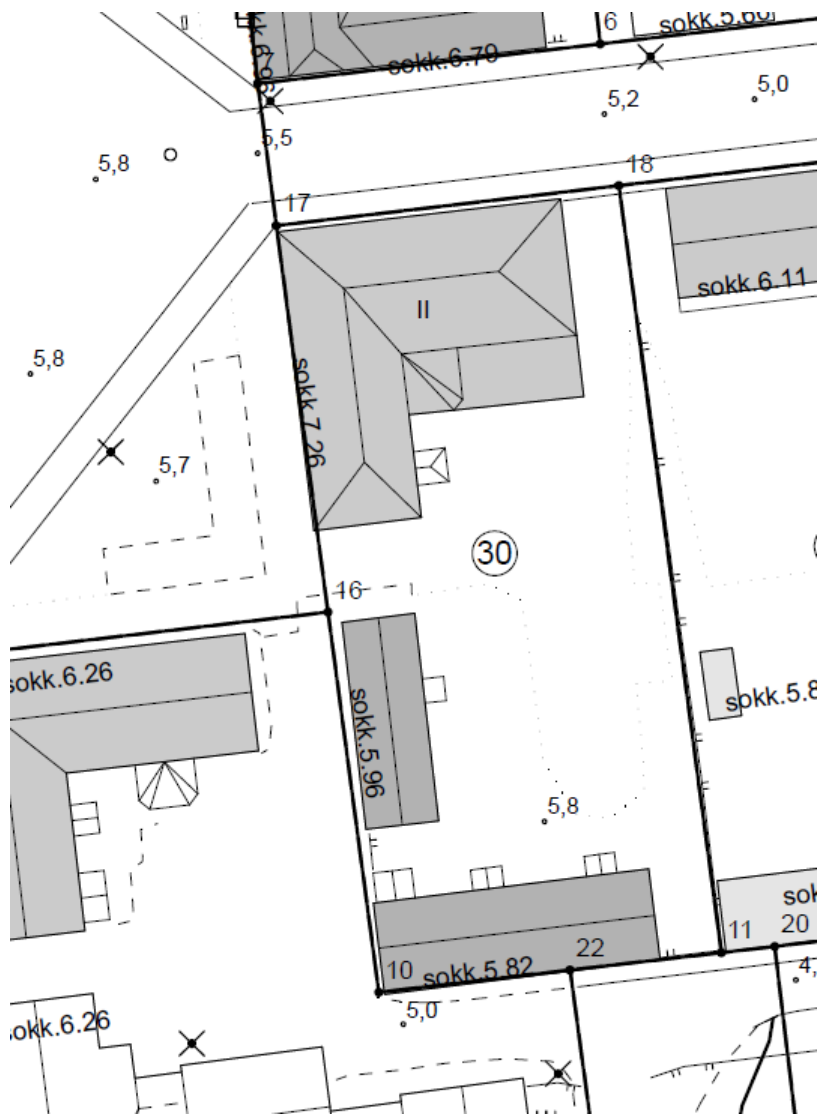
Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R)	ei
16. Historiallinen (H)	ei
17. Maisemallinen (M)	kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

19.b JULKISIVUT

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Tontin eteläisivulle sijoittuu asuinrakennuksena käytetty piharakennus, jonka päädystä alkaa naapuritontillekin jatkuva korkea lauta-aita. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Tontin länsisivulle sijoittuu asuinrakennuksena käytössä oleva piharakennus. Talon edustalla pihalla on syreenipensaita. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kuvan oikeassa reunassa näkyy asuinrakennuksena käytetty piharakennus ja sen takana edelleen asuinrakennuksena käytössä oleva rakennus. Sen takana on Kivi-Sovion rakennus. Kuvan vasemmassa reunassa puolestaan on Friemanin talo. Sen ja Kivi-Sovion talon välistä näkyy Pekkatorille ja taustalla on Raaken kirkko torneineen. Talojen välistä kulkee korttelin läpi johtava kävely- ja pyörätie, jonka olemassaolo hahmottuu lähinnä liikennemerkkien ansiosta Friemanin talon pihan ollessa kauttaaltaan asfaltoitu.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	27. Friemanin talon pihapiiri Pekkatorin laidalla
3.b Kohdetyyppi	varhaiskasvatus
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-15
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kirkkokatu 14
9. Omistajatyyppe	kaupunki

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, päiväkot

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	päiväkoti
Nykyinen käyttö	päiväkoti
Alkuperäinen käyttö	asuin- ja liikerakennus, päiväkot
Rakennusaika / ajoitus	rakennuksen vanhin osa 1811, päiväkot 1990-luku
Ajoitusse	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	vanhin osa 1 + ullakko, uudisosa pääasiassa 1
Perusta	betoni, vanhassa osassa lohkokivi (peitetty laastilla)
Runko	vanhin osa hirsi, uudisosa?
Kattomuoto	vanhin osa satulakatto, uudisosa koostuu useista satulakattoisista toisiinsa liittyvistä rakennusosista
Kate	saumapelti (musta)
Vuoraus	lomalaudoitus, joissakin rakennusosissa seinien yläosassa vaakalaudoitus, vanhassa osassa vaakalaudoitus
Ulkovärit	valkoinen, valkoinen listoit
Ikkunat	uudisosassa T-ikkunat, joiden alaruudut neliön malliset ja yläosan korkeus vaihtelee, porraskehyyksen muunnelma, sisäpihalla 4-ruutuiset vaakaikkunat vanhassa osassa uusitut 6-ruutuiset pystyikkunat, joissa karmit jakavat ikkunan neljään osaan, yksinkertainen kehys
Erityispiirteet	päiväkoti koostuu useista vanhan kaupungin mittakaavan mukaisista rakennusosista, joita erottaa toisistaan erilaiset sisäänvedot, päiväkodin itäjulkisivulla on kaksi mutterikuistista muotonsa ammentavaa umpikuistia sisääntulokatoksella vanhassa osassa on rakennuksen kulmissa pilasterit, joiden alaosa ikkunoiden alareunan korkeudelle on harkotettu, keskiosa nauhaharkotusta ja yläosa harkotettu, harkotusten välissä on kapeat vaakalistat, pilastereilla ei ole jalustaa eikä kapiteelia.
Muuta	

Rakennus 2, riviaitta

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	riviaitta
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	varastoaitta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku
Ajoitusselite	
Suunnittelija	-
Kerros-luku	2
Perusta	betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa kolmiorimoilla (musta)
Vuoraus	ei vuorausta
Ulkovärit	punamulta, oviaukkojen kehykset valkoinen, ovet keltaiset
Ikkunat	ei ikkunoita
Erityispiirteet	otsallinen, kaksikerroksinen, kaksihuoneinen riviaitta, hirsirakenteen pitkät nurkat on koteloitu
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Friemanin talo on näyttävä 1800-luvun alun kauppaporvarin asuin- ja liikerakennus. Tontti on alkujaan käsittänyt vain Pekkatorin kulman, mutta viereiset kolme tonttia ovat olleet saman kauppiaan hallussa jo 1800-luvun alussa. Paulaharjun mukaan tontit on omistanut 1850-luvuilla samat omistajat, alkuun kauppias Johan Frieman ja hänen jälkeensä tuomari J. Häggström. Vuoden 1915 kartassa tontit on yhdistetty isoksi, korttelin läpi ulottuvaksi tontiksi. Pekkatorin laidalla olevan asuinrakennuksen lisäksi vuoden 1915 kartassa on kivikellariksi merkitty rakennus Kirkkokadun varrella sekä sen eteläpuolella asuinrakennus. Lisäksi tontin etelälaidalla on puolen korttelin mittainen talousrakennus. Ilmeisesti kohteessa sijaitseva riviaitta on osa tätä talousrakennusta. Reiponkadun puolella tontin etelälaidalla toinen hieman pienempi talousrakennus. Reiponkadun varrelle ei ole merkitty rakennuksia vuoden 1915 karttaan. 1960-luvulla otetussa ilmakuvasa tilanne on muuten sama, mutta talousrakennusta Reiponkadun puoleisessa tontin osassa on jatkettu myös puolen korttelin mittaiseksi.

Kirkkokadun varrella oleva entinen asuinrakennus, jonka jatkeeksi päiväkoti on rakennettu, on tontin vanhin rakennus. Se on valmistunut heti Raahen palon jälkeen ja siitä on vakuutuskirja vuodelta 1811. Pekkatorin laidan isompi asuinrakennus valmistui vuonna 1912. Kivikellari on purettu viimeistään päiväkodin rakentamisen yhteydessä 1990-luvulla. Riviaitan ja kadun väliin on rakennettu roskakatos 1990-luvulla.

Aiempi inventointi

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015:

Hirsinen, entinen raatimies ja kauppias Johan Friemanin talo vuodelta 1812 torin ja Kirkkokadun kulmassa. Talossa on sittemmin toiminut mm. kansakoulu ja kaupunginkirjasto. Nykyisin talo on virastotalona. Talo on aiemmin ollut rapattu, mutta virheellisen maalauksen takia rappaus vahingoittui 1960- ja 1970-luvulla ja vuonna 1986 rakennus verhottiin klassististyyllisellä vaakalautavuorauksella. (C)

Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto. Arkkitehtuurin historian laboratorio, Arkkitehtuurin historia II – Inventointikurssi:

Kuvaus: Pekkatorin etelälaidalla Kirkkokadun ja Brahenkadun kulmassa sijaitseva Friemannin talo on L-mallinen ja sisäpihalla on kussakin siivessä omat kuistinsa. Julkisivut ovat vaaleansinistä vaakaponttilautaa ja talon nurkkalaudat, ikkunapielet ja koriste-listat on maalattu valkoisiksi. Talon erikoisuutena ovat ullakon pienet lunetti-ikkunat. Harjakatto sekä piiput ovat punaista konesaumattua peltiä.

Historia: Friemanin talo valmistui vuonna 1812, rakennuttajanaan raatimies ja kauppias Johan Frieman (1774-1845). Talon rakentamista edelsi Raahen palo vuonna 1810, ja sitä seurannut uusi, Gustaf Odenwallin asemakaava vuodelta 1811. Kaavan tärkein muutos oli Isonkadun ja Kirkkokadun kulmaukseen suunniteltu uusi

umpikulmainen aukio, Pekkatori. Pekkatorin tilalla sijainneet tontit lunastettiin, joukossa myös Johan Friemanin vanha tontti. Menetyks kuitenkin korvattiin rakennusraatimiehenä ja palovahinkoja arvioivan komitean jäsenenäkin toimineelle Friemanille, ja uudesta tontista tuli yksi kaupungin suurimpia. Rakennustoimet alkoivat pienestä, Kirkkokadun viereen pystytetystä rakennuksesta, joka vakuutettiin vuonna 1811. Päärakennus valmistui vuonna 1812 Pekkatorin kaakkoislaidalle. ... 2.9.1819 keisari Aleksanteri I vieraili Raahessa, jossa hänet majoitettiin raatimies ja kauppias Johan Friemannin taloon, jota pidettiin arvokkaalle vieraalle sopivimpana. Tervehtiessään talon väkeä keisari suuteli nuorinta kolmivuotiaasta Jannikaa pääläelle. Otsakiekuroista myöhemmin punottiin hiuskoru. ... Vierailuun liittyvää esineistöä on näytteillä Raahen museossa, kuten Jannikan otsahukset ja Catharinan kaivertama ikkunaruuu.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti on Pekkatorin kaakkoislaidalla ja Friemanin talo rajaa Pekkatoria. Päiväkoti sijoittuu Kirkkokadun varrelle ja riviäitta tontin sisäosaan sen etelälaidalle. Päiväkodin itäpuolella korttelin keskiosassa on leikkipuisto ja Reiponkadun varrella on pysäköintialue.

13. SÄILYMISEDELITYKSET

Pekkatorin alue on suojeltu S-1-merkinnällä. Friemanin talo ja päiväkodin vanhin osa on suojeltu sr-merkinnällä. Riviäitta on suojeltu sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Arviointi koskee vain kohteessa olevaa päiväkotia ja talousrakennusta.

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kirkkokadun varteen sijoittuneita vauraita porvaristaloja. Tarkastelualueella on useita paremmin alkuperäisen luonteensa ja katujulkisivunsa paremmin säilyttäneitä kohteita. Kohteen päiväkotitoimintaan liittyvä historiallinen todistusarvo jää vähäiseksi päiväkotitoiminnan alettua kohteessa vasta 1990-luvulla.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen vanhat rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennuksen julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin koristeellisissa nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa. Aitta edustaa perinteistä hirsirakentamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja. Päiväkodin 1990-luvun rakennusosat ilmentävät uudisrakentamisen ja uuden toiminnan sovittamista kaupungin vanhaan rakenteeseen.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien asuinrakentamista. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen rakennuskanta on kerroksellista ja ajalliset kerrokset erottuvat selvästi toisistaan. Päiväkodin uudisosa on melko onnistunut esimerkki sovittaa uuden toiminnon (päiväkodin) tilat osaksi kaupungin vanhaa rakennetta ja katunäkymiä rikkomatta niitä.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää Kirkkokadun varrella.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa vauraiden kauppiaiden ja porvarien asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

Kohteen päärakennus Frieman on arvotettu Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2015 osaksi valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Pekkatori C-luokan rakennuksena. Osana valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Pekkatori päärakennus suositellaan säilyttämään.

Seuraava arvotus ja suositus koskee nyt inventoituja rakennuksia.

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä
 16. Historiallinen (H) ei
 17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT**20. VALOKUVAT**

Kuva 2. Kirkkokadun varren vanha asuin- ja liikerakennus on osa 1990-luvulla rakennettua päiväkotia. Kadulle päin uudisosaa on mittakaavaltaan ja räystäskorkeudeltaan vanhaa osaa vastaava ja niiden välissä on lasiseinäinen sisäänveto rytmittämässä katunäkymää. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Päiväkodin sisäpihaa rajaa Kirkkokadun varren vanha asuin- ja liikerakennus ja sitä jatkava päiväkodin uusi osa. Uuden ja vanhan osan liittyy toisiinsa muuta rakennusmassaa matalampi rakennusosa. Vanhassa rakennusosassa on perinteiset 6-ruutuiset ikkunat ja nurkissa Raahelle tyypilliset pilasterit. Uudisosasta aukeaa sisäpihalle leveät ikkunat. Sisäpihalla on päiväkodin piha leikkivälineineen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Päiväkodin itäjulkisivu koostuu kahdesta käytävän toisiinsa liittämästä rakennusosasta, joiden mittakaava noudattaa vanhan kaupungin asuinrakennusten mittakaavaa. Itäjulkisivulla on kaksi sisäänkäyntikuistia, joiden muotokieli on moderni tulkinta mutterikuistista. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

Kuva 5. Päiväkodin sisäpihaa rajaa etelästä kaksihuoneinen kaksikerroksinen otsallinen riviaitta. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе
- Kirsti Vähäkangas (2020): Jouluikkuna 20: Pekkatorin laidalla majoitettiin keisaria. Raahen seutu 20.12.2020.

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

– Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

– Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto. Arkkitehtuurin historian laboratorio, Arkkitehtuurin historia II –
Inventointikurssi

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	28. Reiponkatu 40 pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV 16
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	-Reiponkatu 40
9. Omistajatyyppe	seurakunta

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, liikerakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1827 – 1941 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1827 ja 1914 (omistajalta saatu tieto), 1941 (RHR)
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko +kellari
Perusta	uudemmassa osassa betoni, vanhassa osassa lohko- ja porakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harjakatto, mansardikatto, kattolyhdyt
Kate	saumapelti (musta)
Vuoraus	kadun puolella seinien alaosa pystypeiterimalaudoitus ja yläosa vaakalaudoitus, seinissä ikkunoiden yläpuolella vaakalista ja sen alapuolella julkisivu jaoteltu osiin pilastereilla, joilla pienet jalustat mutta ei kapiteeleja, vaakalaudoitus pihan puolella
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	kadun puolella ulomaiset ikkunat vanhat neliruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin, pihan puolella jugendikkunat, joiden lasien yläreunassa salmiakkikuviot, osa jugendikkunoista on pari-ikkunoita, osa kolmijakoisia T-ikkunan muunnelmia
Erityispiirteet	Pihan puolella lapekattoinen laajennusosa ja mutterin mallinen erkkeri, erkkerin vierestä matala sisäänkäynti kellariin. Pihajulkisivun yksityiskohdissa on viitteitä jugendtyyliin, kuten erkkerin pystypanelointi, ikkunat ja koristellut nurkkalaudat
Muuta	

Rakennus 2, kirkko

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennustyyppi	kirkko
Nykyinen käyttö	kirkko
Alkuperäinen käyttö	kirkko
Rakennusaika / ajoitus	1982 (omistajalta saatu tieto), 2002 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 2002 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	arkkitehtitoimisto Torvikoski & Savolainen
Kerrosluke	1+kellari
Perusta	harkko, antura
Runko	hirsi ja rankorakenne
Kattomuoto	harjakatto
Kate	saumapelti (ruskea)
Vuoraus	pystylaudointi
Ulkovärit	vaalean harmaa, valkoiset ikkunoiden puitteet
Ikkunat	suuret pari-ikkunat, kellarissa matalat pari-ikkunat
Erityispiirteet	Kirkkosalin suurempi rakennusmassa on rakennuksen itäpäädyssä. Länsipäädyssä on matalampi toimisto- ja muita aputiloja sisältävä rakennusosa, jonka eteläjulkisivulla on lapekattoinen tuulikaappi varsinaisen kerroksen ja kellarikerroksen välissä. Kirkkosalin kantavana rakenteena on käytetty laivateollisuudessakin käytettyjä kaarevia kehärakenteita.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan kohteessa on asunut 1850-1860-luvuilla kirjansitoja.

Vuonna 1909 rakennuksen osti kansakoulun opettaja Väinö Hyvärinen. Vuodesta 1949 rakennuksen on omistanut 1960-luvulle asti rovasti Heikki Hyvärinen.

Helluntailähetys on ostanut kohteen vuonna 1967, jonka jälkeen päärakennus oli osittain seurakunnan käytössä ja osittain vuokralla. Vuonna 1983 päärakennus muutettiin lähetystoriksi ja sitä on kunnostettu vuonna 2006. Vuonna 1982 samalle tontille valmistui Raahen Helluntailähetys kirkko. Helluntailähetys osti eteläpuolisen naapuritontin 1900-luvun lopulla parkkipaikaksi. Tontilla ollut vanha rakennus on purettu ja kadun varteen on valmistunut vuonna 2002 uudisrakennus.

Vuoden 1915 tonttikartassa päärakennus näkyy pääpiirteissään nykyisessä hahmossaan. Mansardikattoinen jugendtyylinen laajennus on jo tehty ja tonttikartalla näkyy myös mutterin mallinen erkkeri. Tontin pohjoisreunalla on pieni talousrakennus ja itäreunalla lähes koko tontin levyinen talousrakennus.

Aiempi inventointi

–

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Reiponkadun varrella ja sitä vastapäätä on leikkipuisto ja pysäköintialue. Reiponkadun varrella kohteen läheisyydessä sijaitsee muutamia muitakin vanhoja, alkujaankin melko vaatimattomia asuinrakennuksia. Osin rakennuskanta on uudistunut.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen entinen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on herätyskristillisyyteen liittyvää historiallista todistusarvoa. Kohteen päärakennuksessa on ollut 1980-luvulta alkaen Helluntaiseurakunnan lähetystori ja pihapiirissä kirkko.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen päärakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puurakennus. Kohteen päärakennuksen katujulkisivu edustaa pystypeiterimavuorauksineen ja pilastereineen 1700-luvun perinnettä, pihan puoleisella julkisivulla puolestaan näkyy selvästi jugendin vaikutus. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä aidattu pihapiiri ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja. Kirkko tontin perällä on ammentanut kirkkosalin muotokielen laivojen rakenteista, mutta rakennuksen ulkoasuun tämä ei heijastu.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden käsityöläisten asuinrakentamista ja asuinrakennusten muuttamista liiketiloiksi 1900-luvulla.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen rakennuskanta on ajallisesti kerroksellista ja eri ikäiset kerrokset erottuvat selvästi toisistaan. Päärakennuksessa ilmenee rakennustavan jatkuvuus 1800-luvulta 1900-luvun alkupuolelle, vaikka ulkoasun tyyli onkin vaihtunut puuempirestä jugendiksi. Päärakennus on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä Reiponkadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, jugend, palon jälkeinen kaavoitus, (H) herätyskristillisuus Raahessa, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

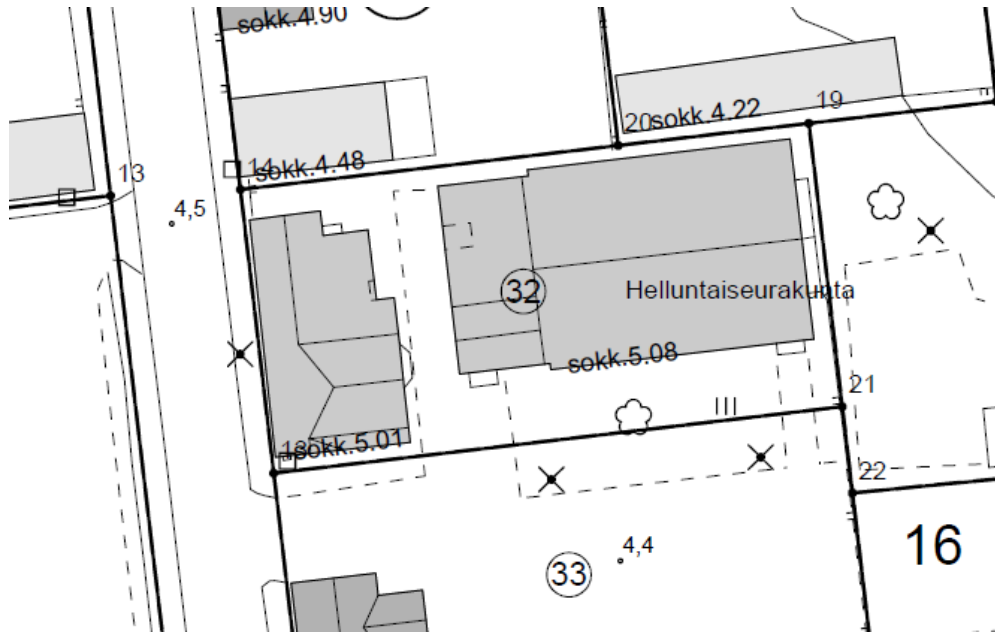
15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

16. Historiallinen (H) kyllä

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen entisen asuinrakennuksen Reiponkadun puoleinen julkisivu. Kattomuodosta näkyy, että pihan puolella on kadun puoleista rakennusosaa korkeampi poikkipääty. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus". Kuvan oikeassa reunassa näkyy viereiselle tontille kadun varteen rakennettu uudisrakennus. Kadulle näkyviltä osiltaan se vastaa massoitteeltaan Reiponkadun varren vanhaa rakennuskantaa. Rakennus on puuvuorattu ja keltaiseksi maalattu. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy kohteen talojen välinen aita. Kuvan etualalla näkyy kohdetta vastapäätä oleva pysäköintialue.

Kuva 3. Kohteen entisen asuinrakennuksen pihajulkisivu. Pihan puolelle rakennus on mansardikattoinen ja yksityiskohdat ovat jugendtyylisiä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Tontin perällä on Helluntailähetysten kirkko. Sen edustalla piha on osin nurmella ja kirkon edessä kasvaa suuri jalolehtipuu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе
- Kirsti Vähäkangas (2020): 24. joulukuuta: Helluntaiseurakunnan ikkuna kutsuu jouluaattona. Raahen seutu 24.12.2017

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Taisto Voutilainen

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	29 koulukatu 21:n pihapiiri
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki V-19
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Koulukatu 21
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus nro 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	ennen 1850 (omistajalta saatu tieto), kunnostettu 2000
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	lohko- ja porakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	saumapelti (musta)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean siniharmaa, valkoinen listoitus, vanha väri ollut vaalean keltainen
Ikkunat	T-ikkunat palkistokehyksin, oOsa ikkunoista 4- ruutuisia pystyikkunoita, osa ikkunoista uusittu, osa vanhoja
Erytispiirteet	Julkisivu on jaettu vaakalistalla ikkunoiden alta kahteen osaan, alaosassa nurkissa harkotus, joista osan laudoitus on uusittu vanhan mallin mukaan
Muuta	

Rakennus nro 2, asuinrakennus (tontin länsireunalla)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku?
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-

Aihe	Inventoitu tieto
Kerrosluke	1
Perusta	luonnonkivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	saumapelti (musta)
Vuoraus	vaakavuoraus
Ulkovärit	valkoinen
Ikkunat	6-ruutuiset, vanhat
Erityispiirteet	uusi umpikuisti 2000-luvulta, betoniperusta
Muuta	Ilmari Kianto asunut mökissä

Rakennus nro 3, talousrakennus (pihan perällä)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	aitta, autotalli, sauna
Rakennusaika / ajoitus	aitta 1800-luku, autotalli ja sauna ovat uudempia
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluke	aitta 2, muuten 1
Perusta	nurkkakivet
Runko	hirsi, lauta
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta), autotallissa ja saunassa kolmiorimat
Vuoraus	aitta vuoraamaton, vaakalaudoitus, pysty laudoitus
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	saunan pukuhuoneessa pieni yksiruutuinen vaakaikkuna
Erityispiirteet	2-huoneinen, 2-kerroksinen aitta sijaitsee tontin tontin länsireunalla ja poikittain siihen nähden tontin eteläreunalla on autotalli ja sauna.
Muuta	

Rakennus nro 4, talousrakennus (tontin itäreunalla)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	ruumisarkkuverstas
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku?, seinässä lehtiä 1880-1890 luvuilta
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluke	1
Perusta	nurkkakivet, painunut
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	vaaka
Ulkovärit	vaalean siniharmaa, valkoinen listoitus, alkuperäinen väri vaalean keltainen
Ikkunat	t-ikkunat, 4-ruutuiset pystyikkunat, uusi ovi, vanhat ikkunat

Aihe	Inventoitu tieto
Erityispiirteet	
Muuta	
Rakennus nro 4, kellari	
Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	kellari
Nykyinen käyttö	tyhjillään
Alkuperäinen käyttö	kellari
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku?
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerros-luku	1
Perusta	kivi
Runko	kivi, tiili
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (punainen)
Vuoraus	päädystä pystyvuoraus, osin tiili ja lohkokivet
Ulkovärit	punainen
Ikkunat	t-ikkunat, 4-ruutuiset pystyikkunat, uusi ovi, vanhat ikkunat
Erityispiirteet	
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan kohteessa on asunut 1850- ja 1860-luvuilla Tervahovin hoitajan leski ja merimies.

Vuoden 1915 tonttikartassa näkyy melko kapearunkoinen asuinrakennus nykyisen Koulukadun varrella. Asuinrakennuksessa on nykyisen kuistin paikalla kuisti. Tontin länsilaidalla on asuinrakennus samalla paikalla, jolla nykyisinkin on asuinrakennus. Niiden välissä on rakennukset toisiinsa yhdistävä kapearunkoinen rakennusosa, joka sekä on merkitty karttaan asuinrakennukseksi. Nykyisin tontin länsireunan asuinrakennuksen ja päärakennuksen eteläsiiven välissä on pieni katko. Vuoden 1915 tonttikartassa näkyy myös tontin länsireunalla oleva rakennus lähes nykyisessä laajuudessaan sekä kellari. Tontin eteläreunalla on koko tontin levyinen erilaisista rakennusosista koostuva talousrakennus. Suurin osa siitä on purettu nykyisen autotallin ja saunan paikalta pois.

Vuonna 2000 asuinrakennuksen eteläsiipi on purettu osittain ja kulmaukseen on rakennettu uusi sisäänkäynti. Samaan aikaan tontin länsilaidan asuinrakennusta on kunnostettu. Tontin itälaidan talousrakennukseen on rakennettu kuisti 2000-luvulla.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohteen läheisyydessä Koulukadun varrella on säilynyt jonkin verran vanhaa rakennuskantaa, mutta kohdetta vastapäätä on 1970-luvun kerrostalon autotalli.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen rakennuksilla ei ole suojelumerkintöjä (Akm 133, 13.9.1991).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Tarkastelualueella on jonkin verran vastaavia 1800-luvun kohteita.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennuksen katujulkisivuissa näkyy Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja julkisivujen jäsentelyssä vaakalistoin. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin merimiesten asuinrakentamista 1800-luvulla.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen rakennuskanta on ajallisesti kerroksellista ja eri ikäiset kerrokset erottuvat toisistaan. Kohteen päärakennus on menettänyt alkuperäisyytään siihen 2000-luvun taitteessa tehtyjen korjausten myötä. Katujulkisivulla räystään alapinta on laudoitettu vanhalle kaupungille epätyypilliseen tapaan ja pihajulkisivulla uusi avokuisti ja laajennus heikentävät kohteen alkuperäisyyttä. Kohde on kuitenkin säilyttänyt hyvin alkuperäisen luonteensa rakennusten tiiviisti rajaamana pihapiirinä. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymiä Koulukadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) lähinnä puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä merimiesten asutushistoria, (M) katunäkymät.

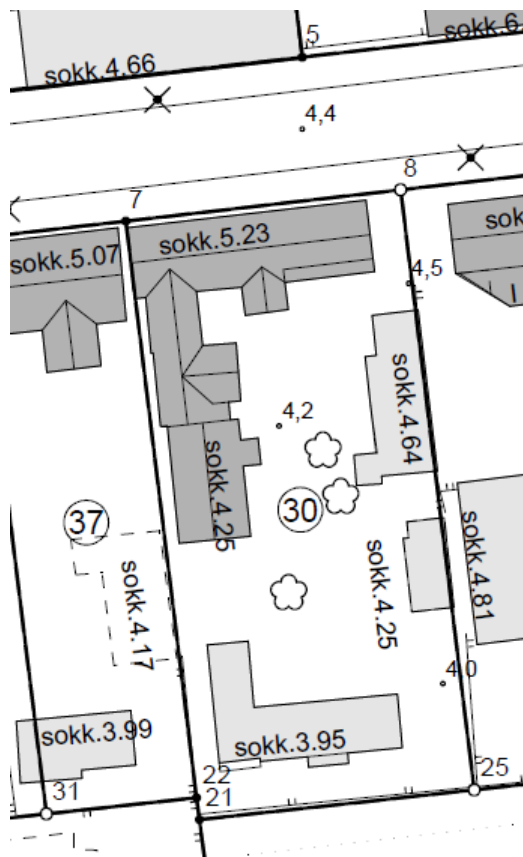
Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R)	ei
16. Historiallinen (H)	ei
17. Maisemallinen (M)	kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen päärakennuksen katujulkisivu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus". Kuvan vasemmassa reunassa on kulku tontille. Talon päädyssä on lyhyt pätkä aitaa, portti on purettu pois. Kuvan oikeassa reunassa näkyy Koulukatua ja sen varrella olevia rakennuksia. Kohteen päärakennuksen vieressä on massoittelultaan jälleenrakennuskauden tyyppitaloja muistuttava talo ja sen takaa näkyy hieman entistä Suomen yhdyspankin kaksikerroksista taloa. Aivan kuvan oikeassa reunassa näkyy Raahen teatterin jugendtyylinen talo.

Kuva 3. Kohteessa olevan toisen tontin länsireunan asuintalon pihan puoleinen julkisivu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Tontin perällä olevan talourakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy yksikerroksinen itä-länsisuuntainen siipi, jossa on sauna ja autotalli. Kuvan oikeassa reunassa näkyy kaksikerroksinen riviäittä, joka on pohjois-eteläsuuntainen. Sen takaa näkyy naapuritontilla olevaa sementtitiilimuurattua palokatkoa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Tontin itäreunalla oleva talourakennus. Kuvan oikeassa reunassa näkyy rakennukseen 2000-luvulla tehty kuisti. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Kellarin sisäänkäynti. Kellari on rakennettu osittain lohkokivistä ja osittain tiilimuurattu. Oven ympäristö on tiilirakenteinen ja oviaukko on holvimuurattu. Lautaovi on maalattu ruskeaksi.

Kuva 7. Kohteen päärakennuksen pihanpuoleinen julkisivu. Kuvan oikeassa reunassa näkyy entinen sisäänkäyntikuisti, joka on muutettu asuinhuoneeksi. Keskellä näkyy uudelle sisäänkäynnille johtavat portaat. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy taloon tehty uudisosa.

Kuva 8. Valokuva kohteen päärakennuksen pihanpuoleisesta julkisivusta ennen vuotta 2000 tehtyä remonttia. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy tontin länsilaidalla edelleen oleva toinen asuinrakennus. Sen ja päärakennuksen välistä on purettu ne yhdistänyt rakennusosa. Päärakennus on vaakaverhoiltu ja vaaleanpunaiseksi maalattu. Ikkunat ovat neliruutuisia pystyikkunoita palkistokehyksin. Kuvan oikeassa reunassa näkyy päärakennuksen sisäänkäyntikuisti, Kuistille johtaa pariovi, jonka yläpuolella on isoikko ikkuna.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Tiina Penttilä

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020